

EGYENRUHÁK
mérőt után, felszerelési
cikkek, kész férfi-
és fiaruhák

BARTALIS ISTVÁN
ruháüzletében
KOLOZSVÁR, Egyetem utca 1.
TELEFON: 28-47

Mi csendőrségi nyomtatványokat, könyv, papír, föltöltőt
SIMON ISTVÁN
CÉGÉNél VÁSÁROLUNK.
NAGYVÁRAD, Brémer-tér 3. Telefon: 26-43.
A m. klr. Csendőrség szállítója.

EGYENRUHA
Potpórti szabóság, felszerelési cikkek
Gergely Béla
NAGYVÁRAD, Mezey Mihály-utca 1.
A m. klr. csendőrség Bihar és Szatmár megyei osztályának szerződött szabója.
Megbízható, pontos kiszolgálás.

ZALKA LAJOS
SZÉKESFEHÉRVÁR, Nádor-u. 35.
A magy. klr. csendőrség szerződéses szállítója. • A m. klr. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

PALLADIS R. T.
Csendőrségi felszerelési cikkek
Írószerszámok és papír raktár.
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 130. I. EM.
Távbeszélő: 120-013.

Egyenruházat HOKSÁRI
KELETI P.-U.-NÁL BAROSS-TÉR 4
NYUGATI P.-U.-NÁL TERÉZ-KÖRÚT 60

PAPÍR, ÍRÓSZER
Csendőrségi nyomtatvány,
EGYENRUHÁZATI FELSZERELÉS
szükségletünket szerezzük be
CSERFAI ISTVÁN-tól
BUDAPEST, VI., JÓKAI-UTCA 22. A nyugati p. u.-tól 2 pers.
Megbízható öskeresztény cég! • Pontos postal kiszolgálás.

Egyenruházati cikkek
SZABÓ LÁSZLÓ-nál
BUDAPEST, IX., MESTER-U. 38. Pontos postal kiszolgálás.

Kedvezményes fizetésre
Jó Bertalanné
Bútor bútorszalonjából vásároljunk
bizalommal.
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 82. I. S. Telefon: 228-181.
Vidékre árajánlatot küldünk.

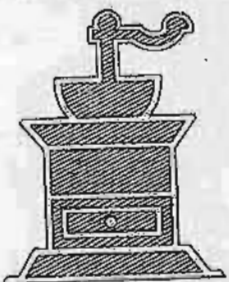
Mi a magyar gyártmányú

THEBRIS MÁSOLO ÍRONT
HASZNÁLJUK
GYÁRTJA
SCHULER JÓZSEF RT., BUDAPEST

Forraláshoz,
melegítéshez,
főzéshez szabadban, háztartásban célszerű, takarékos,
veazélytelen a
CEROLUX
SZILÁRD ÉGŐTABLETTA
Denat. spírítusz helyett. Kapható drogériákban, fűszer- és
festékküzletekben.

VÁSÁROLJUNK
OSZTÁLYSORSJEGYET
TÖRÖK BANKHÁZNÁL
BUDAPEST, IV., SZERVITA-TÉR 3. SZÁM.

MAGYAR PAPÍR ES ÍRÓSZERSZALLÍTÁSI VÁLLALAT
SCHULER ISTVÁN ÉS FIAI
BUDAPEST, V., SZALAY-UTCA 3. SZÁM.
TELEFON: 12-43-08 ÉS 12-08-78.

Franck

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesztő: **BENEDEK MIHÁLY** alezredes
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II., Fő-utca 71. Telefon: 158-079

Ségéd-szerkesztő: **Dr. BANYAI LÁSZLÓ** százados
Előfizetési ára: Egész évre 24 pengő, félévre 12 pengő.
Postatakarékpóztári csekk számla: 25.342.

Megjelenik minden hétfőn 1-én és 15-én.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarországot feltámadásában.*
Amen.

Az utolsó száz méter.

Határainkon áll az ellenség, melynek kitűzött céljai elindították a mi háborúnkat. Jól ismerjük ezeket a célokat, tudjuk róluk, hogy megvalósulásuk esetén a mi életünk megsemmisülését jelentenék, mert a mi életünk keretébe sehogy sem illeszthetők be, népünk nem mehet át olyan változáson, hogy eldobva az európai és ezen belül is külön magyar élet minden értékét, befogadja egy irtózatot világ irtózatot törvényeit. De ha tudna is akkora erőt venni magán, hogy ezt megtegye, a sorsán ezzel sem változtathatna abban az esetben, ha ez az ellenség betehetné lábát a földjére. Azok az idegen célok a gyűlölet és hódítás szolgálatában állanak s ahová befészkelhetik magukat, vége mindennek, kidőlnek a temető keresztjei is és elvész a nekik idegen ősi nép, ha útjukban áll, mint mi nekik.

Közismert dolgok ezek, s hogy mégis beszélünk róluk, nem a riogatás miatt tesszük. A csendőr kemény ember, megszokta az állandó veszélyt s a maga erejében bizást. A riogatás nem fog rajta s bátorításra sincs szüksége, de elérkezettnek látjuk az időt arra, hogy ismételjük újból: mit vár a nemzet a mai sorsdöntő időkben a bátraktól és erősektől s megmondjuk, hogy ezeknek jobban kell látniuk és érteniük a dolgok és feladatok lényegét.

Higgadtabb, de elszántabb lélekkel kell szemlélniük azt a lenyűgöző erőt, mely Keletre nyíló ősi szorosaink előtt áll azzal a szándékkal, hogy korbáccsal fegyvermezett tömegeit rázúdítsa a Nyugatra. Az út arra a mi testünkön keresztül vezethet csak, miként vezetett volna tíz évszázadon át oly sokszor, ha mi, magyarok itt nem állunk. A helyzet nem változott, a történelmi hivatásunk szólít csak ismét: védeni a testünkkel a keresztet s az emberi élet legszentebb értékeit. Ezért adta nekünk az Isten a Kárpátokat, népünk lelkébe pedig katonakeresztet. A mi harcosainknak nem voltak soha ideg-problémái, csak lángoló hazaszeretetük és elszánt akarataik. S ezen az akaraton megtört Kelet minden hatalma, mint ahogyan meg fog történni most is, mert a népek küzdelmét a végső eredményben nem a tömeg és a

fegyver dönti el, hanem az erősebb lélek s a keményebb helytállás. Még az sem számít, hogy ki mekkora területet tud elhódítani a másiktól, mint ahogyan 1918-ban is idegen földön küzdve roppantották össze a Monarchia sok diadalt megért csapatainak lelkét.

A harcos lélek és a rögebe kapaszkodó helytállás avatta a magyarságot Európa védőjévé s ebben a készségében nem kételkedhetik ma sem senki. Annak a nemzetnek, melynek a nádasokban és erdőrengetegekben meghúzódott, lerongyolódott és kiéhezett maradékai is szembeszálltak az országán végigszántó és rátelepedett ellenség győzelmes seregeivel mindaddig, míg a győzőkből vert had s a legyőzöttekből ismét félelmes ellenfél lett, nincs mit félnie a jövőjétől, csak éppen a régi lelkét kell megtartania és lelkesednie ősi eszményeiért, a zászló becsületéért, a harcos életért.

Most, hogy a háború a vége felé hajlik s a harcoló felek a győzelemért versenyfutás utolsó száz méterén végső erejüket vetik a harcba, mindenkinek a legjavát kell adnia magából, hogy rendelkezésre álljon az az anyagi, de különösen lelki erő, melyet földi hatalom nem pusztíthat el. Önvizsgálatot kell tartania a csendőrnek is, hogy mit végzett eddig ennek a ma egyetlen nagy célnak a megvalósításáért s mit kell még tennie. Megállást nem ismerő szolgálatával bátran kiállhat a nemzet színe elé. A csendőr már régóta csak hírből ismeri a szórakozást, mert minden ereje és ideje a szolgálatáé. Az a sok két fős járőr úgyszólván pihenés nélkül rójja éjjel-nappal egymás mellett az örskörletek útjait és intézi a háború munkatöbbleteként mindenfelől feléje áradó parancsok, felhívások, panaszok és kívánságok tömegét. Közben partizánbandákat küzd le s ezernyi feladata közepette is mindenütt ott van, ahol szükség van rá. Mit tehet hát még ez a csendőr. Ha nem ismernénk, azt kellene mondanunk, hogy semmit, de mert tudjuk, hogy milyen lelket takar a csendőr fogalma, tudjuk azt is, hogy a csendőr az ország harcának végső szakaszában megtízszerezett erővel fekszik neki végeláthatatlan feladatainak s ezek között is a legfontosabbnak: a csüggedés elfojtásának. Mert az utolsó menetben a csüggedés halált jelent, a lelkesedés, a hit, a végsőkig kitartás pedig a biztos győzelmet! Aki a harcban csüggeteg szavakat ejt, fel kell köncölni, mondja az ősi katona regula. Aki a hátsó harcában teszi ezt, legalább megvetés és kiközösítés legyen a része!

A köteléklövés tervezése és végrehajtása a csendőrségnél.

Írta: REVICZKY ZSIGMOND alezredes.

(Befejező közlemény.)

A járőr köteléklövése.

A gyakorlat tárgyát lehetőleg a portyázó járőrszolgálat köréből kell merítenünk, de beiktathatunk gyakorlatokat csatárkiképzésből és a katonai járőrfeladatokból is.

A gyakorlat tervezése a feltevés előkészítésével veszi kezdetét.

A feltevés alapján ki kell dolgozni az abból adódó harc helyzetek összes mozzanatait, valamint a járőrnek ezekkel kapcsolatos tevékenységét, mind a gyakorlók, mind a jelzők feladatára nézve.

A gyakorlat végrehajtásánál oktatókként a tan- századok (cső, szd.-ok) oktatótisztjei és tapasztaltabb segédoktatói, oktatósegédei szerepeljenek.

A gyakorlat végrehajtása előtt a gyakorlatvezető a járőrt rendelje magához, küldje a fel- tevést, (puskákat, ha szükséges, töltesse meg), a fel- tevést alapján indítsa el, vagy a megindulási hely-

ISTVÁN KIRÁLY.

(1944. Szent István napjára.)

István királyhoz, magyarok urához
Ma így esdekel minden jó magyar:
„Országépítő, dicső nagy királyunk,
Lásd, fejünk felett zúg a zivatar!
Lásd, alattunk már megrendült a föld is,
Nem félnék mégse, csak a belviszály
Átkát űzné el neved szent varázsa...
Ó erre segíts nagy István király!

Segíts meg minket, hogy egymást szeressük,
— Hisz', Uram, olyan kevesen vagyunk! —
Az ellenségünk pedig mint a fűszál,
S irigyli fölünk levegőnk, napunk!
Acsarkodik ránk, mert sok századévnék
Bősz ostromában műved ma is áll...
A várórség a Te maroknyi néped,
Erőt s hitet küldj, Szent István király!

S szeretetet, mely mindent összefogjon,
Keményebben, mint vaskapocs, cement!
Melyen megtörjön az ágyúk hatalma,
Melynek a bomba semmit sem jelent,
Mert millió szív, — ha egymásért dobban
s nem önmagáért, — olyan vaserő,
hogy azon minden ostrom porrá hull szét,
hisz' erősebb, mint minden sziklakö! "

... István királyhoz, a nagy építőhöz,
Ki ezeréves hazát épített,
Igy esd a magyar, hogy az örök Szent Jobb
Építsen össze millió szívet!
Minden magyarok szívéből épüljön
Jövők, a jelen bús romjainál,
Légy a megmentőnk, egységünk kovácsa,
Országépítő nagy István király!

Agyagfalvi Hegyi István.

zetben a célok felbukkanásával készítse önálló el- határozásra és cselekvésre.

A gyakorlatvezető ténykedése legyen olyan, hogy a járőr tagjai a valóságos harc helyzetbe bele- illeszkedhessenek.

Az oktató már az első pillanattól kezdve kísérje figyelemmel a gyakorlatot végrehajtókat, figyelje meg a tüzelőállás helyes megválasztását, annak mikénti elfoglalását, a tüzelésre való előkészületet, szóval a végrehajtás részleteit.

Hiba volna, ha az oktató a járőr tagjait (csatárt) önállóságában zavarná, vagy cselekvésében gátolná, esetleg korlátozná. Az oktató csak akkor lépjen közbe („tüzet szüntess“, fűtty-, vagy kürtjel), ha a biztonsági rendszabályokba ütköznie eljárásuk.

A gyakorlatvezető észleleteit — és pedig mind a helyest, mind a helytelent illetőleg — a gyakorlat befejezése után, de még a helyszínen azonnal közölje, mert csak így lesz az oktatás tanulságos és eredményes. (Részletesebben lásd a „Megbeszélés“ fejezetben.)

Az előkészületek kidolgozása hasonló a rendes gyakorlattervezetekhez, amit később a raj kötelék- lövésénél ábrákkal is szemléltetünk.

A raj köteléklövése.

Tárgy és végrehajtás szempontjából a csendőr- járőr köteléklövésének tárgyalásánál mondottakkal azonos, az eltérés csupán az, hogy itt már raj gy- akorol.

A raj köteléklövésénél is nagy súlyt kell helyezni a csatár harc szerű viselkedésére, főképpen pedig a terepkihasználásra, a tűzfegyelmre, a pa- rancsnoknál pedig a helyes tűzvezetésre.

A gyakorlatok végrehajtásánál arra kell töre- kedni, hogy a gyakorló egységet a valóságot meg- közelítő olyan helyzet elé állítsuk, amely a parancs- nokot gyors elhatározásra és észszerű intézkedé- sekre készíteti. Hogy a megkívánt célnak minden vonatkozásban megfeleljünk, a gyakorló egységet néha olyan helyzetbe is hozhatjuk, hogy a jelképe- zett ellenség a gyakorlók oldalába kerüljön.

A gyakorlatok előkészítésének részletes leírásá- val, azok nagy terjedelme miatt, cikkem keretén belül nem foglalkozhatom, de a most következő formai ismertetéssel és annak egyes pontjaihoz fű- zött magyarázó szöveggel teljesen elérem a célt.

A kidolgozott harcfeladatot helyezzük a követ- kezőkben ismertetett „Borító lap“-ba.

(Borító lap külalakja.)

Csapattest. Alosztály.
Név. Rendfokozat.
Gyakorlatvezető.

BORÍTÓ LAP.

Harcgyakorlat éles löszerral.
(Teljes létszámú golyószórós raj.)

Állomáshely. 1944 hó -n.
Időbeosztás:
6^h 15^l-től 8^h 45^l-ig vasúti szállítás
. állomástól
. állomásig.

8^h 45^l-től 9^h 30^l-ig: Menetgyakorlat a lőtérig.
(Század menetbiztosítása.)

9^h 30^l-től 10^h-ig: A legénység tájékoztatása.

10^h-től 14^h-ig: Raj köteléklövése. (Gyakorlatok közben a végrehajtott gyakorlatok megbeszélése.)

14^h-től 15^h 30^l-ig: Biztonsági örök bevonása. Céltáblák bevonása és leadása.

14^h 30^l-től 16^h-ig: Pihenő. Esetleg étkezés.

16^h-tól 17^h-ig: Menetgyakorlat a vasútállomásig.
(Éjjeli menetbiztosítás.)

17^h 15^l-től 20^h-ig: Vasúti szállítás
. állomástól
. állomásig.

Mellékletek:

1. Feltevés a kék fél részére.
2. Feltevés a piros fél részére. Lőtérberende- zés. Utasítás a jelzők részére.*
3. Utasítás a gyakorlatvezető (döntnök) részére.*
4. Vázlat a harc szerű lőtérrel.
5. Intézkedések a harc szerű lövészetre.

A vázlat egyszerű vonalvázlat, melyen rögzítte- sük a megindulási helyzet, kis méretarányú vázlatnál minden ember és fegyver. Felelőleges részletezni azt, hogy a gyakorló egység miként került a megindulási helyzetbe. Célszerű tehát a rajt mindjárt abba a helyzetbe állítani, amelyből a gyakorlat végrehajtá- sát megkezdik. A felállítás után a gyakorlatvezető személyesen, szóval közli a gyakorló fél parancsno- kával a feladatot, mégpedig parancs formájában. A feladatot úgy kell meghatározni, hogy a parancsnok- ból az öntevékeny és azonnali elhatározást kiváltsa. Ha a gyakorlatvezető a gyakorlat közben új helyzet elé akarja állítani a gyakorló fél parancsnokát, köz- léseit úgy adja meg, hogy a parancsnok azokat olyan körülmények között vegye, mintha azok valóságos harc helyzetben adódnának.

Az ellenségről a gyakorló félnek csak annyit kell tudni, amennyit a feltevésből vagy az egyes mozza- natok között kapott helyzetközlésekből megtudhat.

2-höz. Megindulási helyzet: Vázlaton kell meg- adni a pontos kell és időpont meghatározásával. Pl. 1944. szeptember 30-án 13^h 10^l.

3-hoz. Parancsnok: A harc szerű lövészetet végrehajtó egység kijelölt parancsnoka. (Hallgató.)

4-höz. Csapatrend: A gyakorló fél parancsnoká- nak és egységének megnevezése. Pl. Egy tiszthelyet- tes vezette golyószórós raj. A gyakorló egység mindig szervezetszerű és teljes létszámú legyen.

5-höz. Gyakorlat kezdete: Ezt az időt már a feltevésben úgy kell megállapítani, hogy a parancs- noknak alkalma legyen parancsait késedelem nélkül kiadni. Legcélszerűbb ezt az időt a terep valamely pontjára vonatkoztatni. Pl. „A gyakorlat kezdetét veszi, amikor az előosztág X. községbe vezető utat átlépi.“

6-hoz. Elhasználandó löszér: Ebben a rovatban meg kell határozni, hogy puszkánként vagy tűzfegy- verenként mennyi löszér használható el, de nagy ál- talánosságban is lehet a tölteny kizsabatot tárgyalni. Pl. „Puszkánként 10 drb. éles tölteny.

Golyószóró részére 350 drb. gyakorlótölteny.“
Vagy: Pl. „Puszkánként a találatfüzetben előírt löszérilleték.“

* Külön íven csatolva.

7-höz. Lőtérbiztonsági rendszabályok:

E rovatban tárgyalni lehet a gyakorló egységre vonatkozó szélső lőtérhatárát, vagy ha az át- lövés a terep miatt különleges rendszabályokat kíván, ezt itt kell kidomborítani. Pl. „Gp.-val átlövés a 212. mag. pontról csak a 240. magassági pont sárga föld- hányásos kúpjára. (Puskával saját csapatunk felett átlövés tilos.)

8-hoz. Döntnökök: Kis egységnél (raj) lehetőleg a gyakorlatvezető, egyébként kijelölt személy, aki- nek megnevezése „rajdöntnök“.

9-höz. Gyakorlatvezető tartózkodási helye: Ott van, ahonnan a gyakorlat lefolyását legjobban át- tekintheti és a gyakorló féllel előszóval közvetlenül is intézkedni tud.

Nézők tartózkodási helyét ott kell kijelölni, ahol a gyakorló egységet feladatának végrehajtásá- ban nem gátolják, de ahonnan arról teljes tájékozást nyerhetnek. A nézők a gyakorlati egységet kellő tá- volságban követhetik, de úgy, hogy a csapat tevé- kenységét ne zavarják.

Nézőkül beoszthatók azok az egységek, amelyek a köteléklövést már befejezték.

A nézőkhöz egy tájékoztató tisztet (tiszthelyet- test) is kívánatos beosztani, akinek a gyakorlat le- folyásával és a gyakorlat minden egyes mozzanatával teljesen tisztában kell lennie, hogy a kellő felvilá- gosítást megadhasssa a helyes és helytelen végre- hajításra nagy vonalakban már ott rámutathasson.

10-höz. Kapják: (a gyakorlat tárgyát) a közvet- lenül érdekelt felek.

Az éles löszerral végrehajtandó harcgyakorla- tokhoz szolgáljon mintául a 4. és 5. ábra.

A gyakorlat zavartalan lebonyolítása érdekében intézkedéseket kell tenni, melyeket vagy a napi pa- rancsban tárgyalunk, vagy pedig „Intézkedések a kö- teléklövés“-re címszó alatt külön kiadott parancs formájában szerkesztünk meg és a gyakorlaton részt- vevő valamennyi érdekelt parancsnoknak (egységek parancsnokainak) kiadunk.

Az intézkedés, illetve parancs, a következő pon- tokat tartalmazza:

I. Harcgyakorlat éles löszerral.

1. F. évi hó n a tanszd.
(zlj., cső. szd.) rajokban harcgyakorlatokat tart éles löszerral.

2. Lögyakorlat helye:

3. Lögyakorlatok kezdete: . . év hó
. . . . nap . . óra . . perc . . „3-szor Vigyázz!
3-szor Tüzelni“ kürtjelre.

4. Gyakorlatvezető: szds. be-
osztva hdgy.

5. Indulás:

6. Piros (jelző) fél: indulás, felszerelése (esetleg földmunkák is).

7. Biztonsági örök indulása:
8. A lőtér berendezésére vonatkozó intézkedé-
sek: (Örök felállítása, kioktatása f. hó . . n . . -ra
befejezést nyerjen).

9. Hírhálózat kiépítése:

10. Löszér: Gyakorló félnél Piros
félnél (jelzők)

Csapattest:

Alosztály:

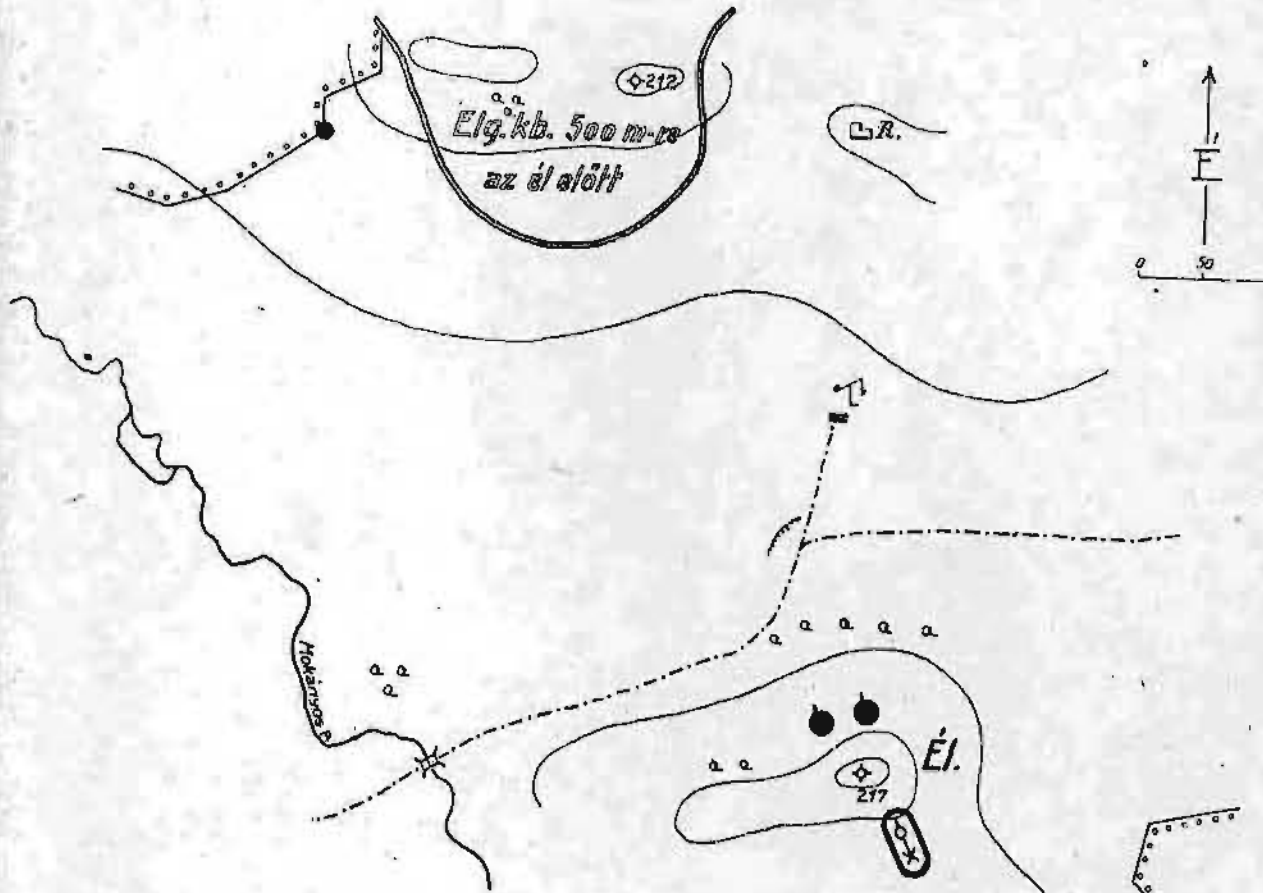
Kék fél.

3. ábra.

Harcgyakorlat éles lőszerrel

golyószórós rajban.

- Tárgya: **Harcászatiilag:** A gsz. raj magatartása mint él, az ellenséggel való találkozáskor.
Lövészakilag: Tűzmegnyitás, előreküzdés, tűztámogatás (tűz és mozgás összhangba-hozása).
- Feltevés:** Mokányos patak mentén előnyomuló előosztág élének helyzete 9 órakor a vázlat szerint.

Évéd.

1. feltételezve

1/1.

- Megindulási helyzet:** 1944 10 óra 30 perckor a vázlat szerint.
- Parancsnok:**
- Csapatrend:** Egy tiszt vezette gsz. raj.
- Gyakorlat kezdete:** A faszor vonalának átlépése után.
- Elhasználandó lőszer:** puska: 10 drb. gsz: 150 drb.
- Lötebiztonsági rendszabályok:**
- Döntnök:** A gyakorlatvezető.
- Gyakorlatvezető és nézők tartózkodási helye:** a 217 magp.-on.
- Kapják:** gyakorlatvezető, félpk. 1—1 példányban.

Alosztály:

4. ábra.

és lőszerrel

rajban.

zók részére.

Céltáblajáték

Feltevés:

Szétugrasztott ejtőernyősök kb. 1 rajnyi csoportja a 212. mag. pont környékén gyülekezik azzal a szándékkal, hogy a 217. mag. ponton át X községben rombolást hajtson végre.

I. mozzanat: (30") Az elg. harcjárőre a saját él terepkutatóira a tűzet megnyitja. E célból a második célcsoport egy fej és egy mell alakja mutatkozik 30"-ig, miközben az első jelzőfedezékből három egymást követő lövést kell leadni.

II. mozzanat: (2") Az elg. harcjárőre tűzének hallatára az ejtőernyősök erdősarkában lévő csoportja egyenként előre szökell a tervezett tűzelőállásig. E célból a hatodik célcsoport 3 szökelő alakja mutatkozik váltakozva 30"-ig, 10-10" időközökben. A második percben a hetedik számú célcsoport mellalakjai tűnnek fel 30"-ig mutatkozva.

III. és így tovább a többi mozzanat: A gyakorló fél végrehajtandó feladatához mérten az előbbi mozzanatok szellemében összeállítva következik.

táv.,
zoló, 1

táv.,
szülő.

éleso-

ai.
ltény-

Anyag szükséglet.

Célcsoport jelle	Céltábla szükséglet						Egyéb szükséglet					
	fej	váll	mell	szök.	gáz.	gp.	hővezető	kis / nagy	terelő	lúzó	stb.	
	alak db.						geren- da	avillás- csiga	facélemelő	cövek	zslang	
Arad	1	1		2			1	1			50	
	2	1		2			1				100	
	3				3		1				150	
	4			2	2		1			1	50	
	5				4		1	1		1	150	
Nyitra	6			4			1				50	
	7			4					1	150		
	8			1	3		1				50	
									1	150		
stb.												
Összesen		2		11	16	1	7	2		4	900	

Harcgyakorlati éles lőszerrel

golyószórórajban.

Utasítás a gyakorlati (döntnök) számára.

A gyakorlat tárgya		A gyakorlat lefolyása	A döntnök tevékenysége
harcászatiilag	lövészszakiilag		
<p>A golyószórós raj megtartása mint gyalogél a elg-el való találkozástkor.</p> <p>A tüzelőállás elfoglalása. Tűz megkezdése. Célok értékelése. Célok megválasztása. Szökellés. Tűztámogatás.</p>			<p><i>I. mozzanat:</i> Rajpk. a raj első szökellése közben elesik. (Harcenkívül kell helyezni.)</p> <p><i>II. mozzanat:</i> Az ellenséges csatárok tüze a raj területén fekszik. A tűz élénk.</p> <p><i>III. stb. mozzanat:</i> (Következik a tervszerinti többi döntnöki közlés a harc helyzeteknek megfelelően.)</p>
		<p>PL</p> <p><i>I. mozzanat:</i> Rajpk. a terepkutatók „elg. előttünk“ jelése siet a 217 mag. p-ra és a gsz-rajt maga után rendeli.</p> <p>A 217. mag. ponton „Gsz. a bokornál! Tüzelőállás!“</p> <p>Tüzelőállás elfoglalása után. (Raj pk. a célt mutatja a gsz. csatárok.) Az erdőszögélyen csatárok 400: tüzelj!“</p> <p>Golyószórónak adott tűzparancs után: „Puskás csatárok töltés a tüzelőállás, előlopakodás!“</p> <p><i>II. mozzanat:</i> Továbbiak kidolgozása a gyak. tervező elgona szerint.</p> <p><i>III. mozzanat:</i></p>	

Csapattezt:

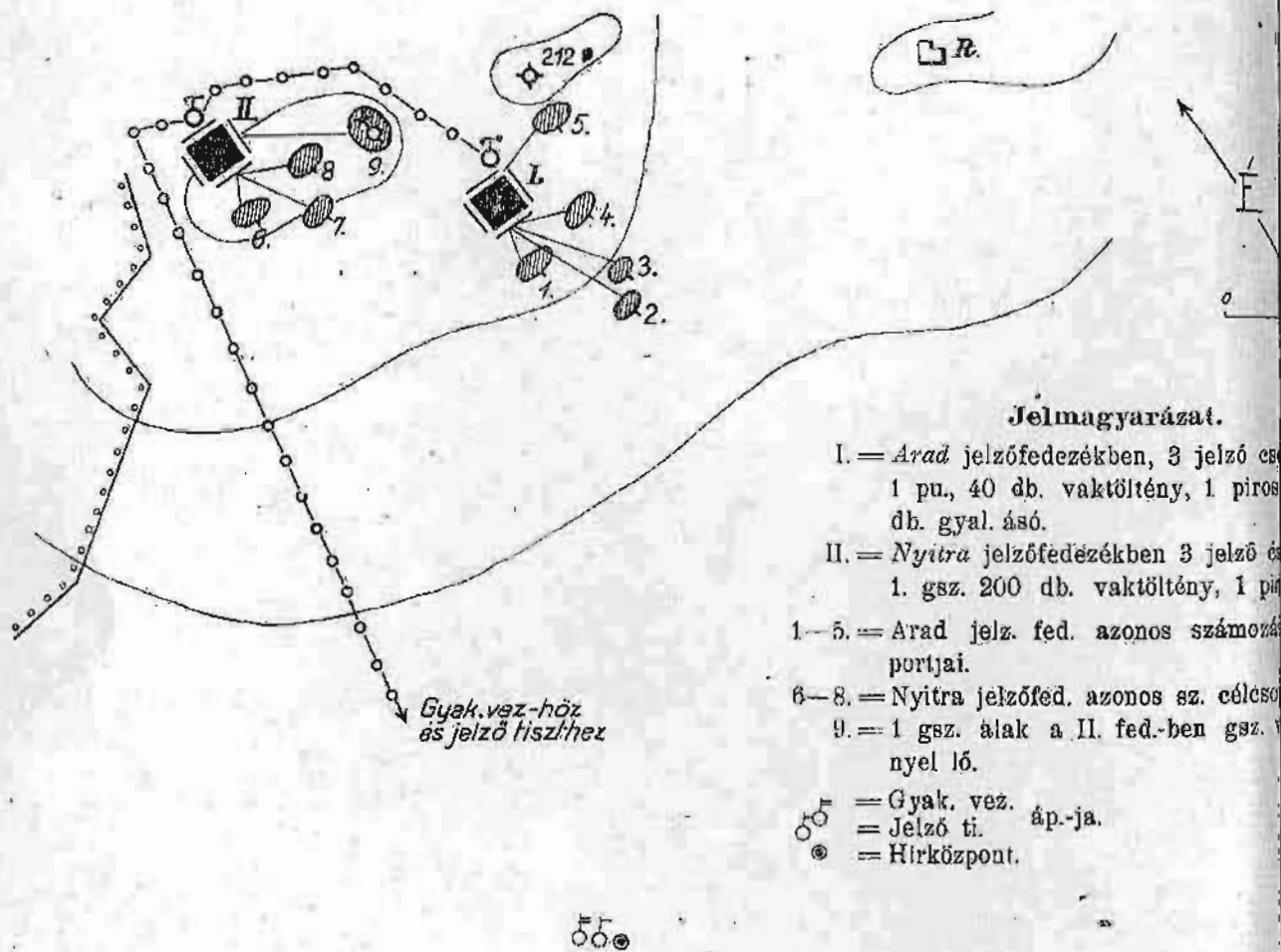
Piros fél.

Harcgyakorlat

golyó

Utastítás

Lőtérberendezés

Célvázlat:

A fenti egy-egy célszoport «célvázlat»-ának elkészítése az ábra szellemében történik.

11. Lőszer felvételezése:
12. Döntnöki szolgálat: 1., 2. stb. gyakorlatnál.
13. Öltözet:
14. Zászlók:
15. Élelmezés:
16. Be nem osztottak és nézők indulása és tartózkodási helye: (Tájékoztató tiszt megnevezése)

17. Bevonulás:

Az ismertetett előkészületek befejezése után következik a gyakorlat végrehajtása. A végrehajtás részleteinek taglalásába nem bocsátkozom, mert ezek a részletek azonosak a gyakorlótéren lebonyolított rendes rajgyakorlatokkal, azzal az eltéréssel, hogy itt a gyakorlótöltényt az éles lőszer váltja fel.

A harcgyakorlatok végrehajtása csak akkor lesz értékes és tanulságos, ha a lőtérre érkező gyakorló egységet a harctér üressége fogadja.

III.

Megbeszélés.

A harcgyakorlat befejeztével határozza meg a gyak. vezető a megbeszélés helyét. A megbeszélés helye legyen ott, ahonnan a megbeszélésen résztvevők a lefolyt gyakorlat terepét akadálytalanul áttekinthetik.

Miután a gyakorló fél parancsnoka a puskák üritését (arccal az ellenség felé fordulva) elrendelte, személyesen megvizsgálta, a ruházatot és szerelvényt rendbehozatta, fogadja a megbeszélés helyén a célcsoportokkal szemben felálló gyakorló fél parancsnokának jelentését, majd kezdje meg a végrehajtott gyakorlatokból merített tapasztalatoknak oktatólagos formában történő megbeszélését.

A gyakorlat megbeszélése két részre tagozódik, még pedig:

1. harcászati és
2. lövészszerkezeti részre.

A harcászati rész megbeszélése a feltevés ismételtetésével kezdődik. Ezután győződjék meg arról, hogy a feltevés alapján a gyakorló fél parancsnoka hogyan ítélte meg a helyzetet a feladat, a saját és ellenséges helyzet, valamint a terep szempontjából mi volt az elhatározása és terve. A kapott válasz után következik a végrehajtás kiértékelése. A kiértékelésnél mozzanatról-mozzanatra terjeszkedjék ki a gyak. vezető arra, hogy az ellenség tevékenységéről kapott közlések, valamint a céltáblajátékból nyert benyomások alapján a gyakorló fél parancsnoka hogyan, mit intézkedett és a parancsait alárendeltjei hogyan hajtották végre.

Ehhez az alapot saját észleletei adják, melyeket a gyakorlat végrehajtása folyamán szerzett.

A gyakorlatvezető ne csak a hibákat beszélje meg, hanem a helyesen felfogott és kifogástalanul végrehajtott mozzanatok megvilágítására is szenteljen időt.

A harcászati rész után következik:

A lövészszerkezeti rész megbeszélése. Ennek keretén belül elsősorban ki kell terjeszkedni arra, hogy a gyakorló fél a kapott tűzfeladatokat célravezetően oldotta-e meg, helyesek voltak-e a parancsnoknak a tűzvezetésre kiadott parancsai és intézkedései, ki-domborodott-e a feltételezett ellenséges tűzhatással szemben a saját tűztámogatás s végül vonjon párhuzamot a találatok száma és a harcserű magatartás között.

zamoto a találatok száma és a harcserű magatartás között.

A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a harcgyakorlatot végrehajtók a találatok magas számára törekszenek. Ez helyes is, de ez a törekvés rendszerint a harcserű magatartás rovására megy, miért is ebben az esetben a megbeszélés során nyomatékosan ki kell terjeszkedni arra, hogy a teljesen harcserű magatartás mellett elérhető lett volna-e a kapott lövőeredmény vagy sem. Összehasonlításnál nem az az egységesség a babér, amelyiknek a legtöbb találat van, hanem azé, amely a legkisebb véraldozatok árán érte volna el a kitűzött célt. Ennek pedig alapfeltétele a teljes harcserű magatartással párosult észszerű tűztevékenység.

Tartsuk szem előtt, hogy a megbeszélés során kifejtett tanulságok akkor lesznek maradandók, ha a megbeszélés lényegét nem a mennyiségre, hanem a minőségre fektetjük. Törekedjünk a megbeszélési mindvégig érdekessé és tanulságossá tenni a hallgatókhoz intézett közbevetett kérdésekkel.

Előre összeállított, bármilyen gondosan kidolgozott, de a gyakorlat lefolyásához szorosan nem alkalmazkodó megbeszélés céltalan. Csak a gyakorlat alatt szerzett tapasztalatok közvetlen egyszerű leíréséhez hozza meg a kívánt eredményt.

Cikkem keretében a kezdő és fiatal gyakorlatvezető és gyakorlatvezető bajtársaimnak igyekezzem a löki képzés utasításaiban található szabályokon és elveken kívül is olyan szempontokat összeállítani, melyekkel felelősségteljes feladatuk megoldásában támogathatom őket.

A magzatelhajtásról.

Írta: dr. PAPP JUHÁSZ ISTVÁN m. kir. tiszti orvos (Makó).

A magzatelhajtás kérdése túlnő az egyes emberek kisebb-nagyobb bűnözésének keretén, mert sorvasztja a nemzet élet- és vérvagyját, ezért életveszélyesen fontos nemzeti érdek fűződik ahhoz, hogy a bűnös vetélések megakadályoztassanak és megtoroltassanak. Pontos kimutatásokkal nem rendelkezünk, de hozzávetőleges becslések szerint a vetélések száma talán többszörösen meghaladja a születések számát és így a meg nem született magyarok tömege mentőként mutat az egyes szomszéd államok felé, melyekben viszonylagosan majdnem kétszer annyi gyermek születik évenként, mint nálunk. Hogy hová vezethet ez, azt mindenki kiszámíthatja s ezért a fajtaját szerető minden magyarnak kötelessége, hogy útját állja ennek a veszedelmes folyamatnak.

A csendőrnek hivatásszerű feladatához tartozik a bűnös magzatelhajtás körülményeinek nyomozása. Ilyenkor azt kell megállapítania, hogy történt-e egyáltalán vetélés, illetve, hogy a terhesség megszakadása szándékos, bűnös beavatkozás folytán következett-e be.

Számolva az érdekeltek tagadásával, a nyomozás eredményességére csak akkor lehet számítani, ha a csendőr ismeri a vetélés élettani körülményeit, ismeri a bűnös magzatelhajtás okait és lefolyását. Ezek ismeretében a gyanúsítottokhoz és a tanukhoz intézett kérdések célszerűek és szakszerűek és az ezekre kapott vallomásokból legalább is nagyobb

valószínűséggel lehet a tényállásra következtetni az igazságot kideríteni. Szakszerű ismeretek birtokában nem akad el a nyomozás fonala, ha a vetélőnő a köztudatban élő valamilyen természetes okot mond be arra nézve, hogy mi indította meg a vetélést.

Járásaimban minden bizonytalan vetelés esetében nyomozást indít az illetékes csendőrőrs, de a dolog természeténél fogva az esetek alig 2—3%-ában fordul elő, hogy a vallomásokból a bűnös magzat-elhajtás megállapítását nyer. Ugyanis a vetélőnő az egyszerű nép tudatában élő, a terhesség megszakítására nem alkalmas körülményeket vall be vetelése okául; így a hasfalat ért ütésre, leesésre, megfázásra, megázásra, zsákemelésre, hajlongásra, gyomorrontásra, napszúrásra, ijedtségre stb. hivatkozik. Ha ezt a körülményt több egyén egyező vallomása valószínűsíti és a vizsgálat során egyéb bizonyító körülmény nem merül fel, a nyomozás nem tud továbbjutni, mert a köztudat szerint ezek a felsorolt okok a vetelés megindítására alkalmasak. Ha azonban a csendőr ismeri a vetelés elfogadható okait, nem akad meg a nyomozásban, mivel a bementett vallomás helytállóságát maga is tudja értékelni és újabb kérdésekkel az igazság kiderítését előbbrevizsi. Ezért kell a csendőrnek ismerni a vetelés lefolyását oly mértékben, hogy ismereteit a nyomozás során értékesíteni tudja.

A nő nemiséggel összefüggő rendszeres működéseket, vagy betegségeket általában több titokzatosság övezi, mint bármi egyéb életmegnyilvánulást. Ezért van az, hogy itt sok alkalom adódik a téves, laikus felfogásokra és magyarázásokra. A csendőri nyomozás alaposága ennél fogva megkívánja, hogy a vetelési ügyekben eljáró csendőr a kérdésben kielégítően legyen tájékozódva s megtévesztő vallomás félre ne vezesse.

Ismerni kell tehát a vetelés lefolyását és a bűnös vetelés okait.

A normális terhesség 40 hétig (280 nap) tart. Ha a terhesség 28 hét előtt megszakad és az életképtelen magzat (pete) a méhből kiürül, vetelésről beszélünk. A 28 hét után megszakadt terhességet — a vetéléstől megkülönböztetve — koraszülésnek mondjuk, azért, mert ilyenkor alkalmas körülmények között a magzat életben maradhat. A 40. terhességi hét betöltésével (és nem hamarabb!) a kiviselt érett magzat megszületését a vérben felszaporodó ismeretlen anyag indítja meg; a vetélést és koraszülést pedig különféle betegségek, vagy külső okok indíthatják meg. Így a méh és petefészkek betegségei, lázzal járó általános fertőzőbetegségek, mint vörheny, malária, hastífusz, influenza, vérhas, továbbá tüdőgyulladás. Ezek a betegségek részben a magas láz, részben pedig a vérbe jutó baktérium-mérgek folytán okozzák a vetélést. További okok között szerepelnek a súlyos tüdőgümőkór és vérbaaj. A nem gyógyított vérbaaj különös gyakorisággal idéz elő vetélést. Súlyos szervi szívbaaj, vesegyulladás, egyes gyógyszerek és mérgezések, mint pl. ólom, higany, phosphor, nikotin stb. mérgezés okozhat vetélést. Érdekes, hogy ilyen chronikus (hosszú időn át tartó) mérgezésnek kitett egyének, pl. dohánygyári, vagy egyéb mérgező- anyaggal dolgozó gyári munkások körében gyakori az ismétlődő vetelés és az ezt követő meddség. A hasat ért ütés, teherhordás, leesés, továbbá lelki megrázkódtatás (megijedés) szintén oka lehet a

terhesség megszakadásának, azonban a valóságban sokkal kisebb százalékban, mint azt a nyomozások eredményeiből észleljük.

Minden vetelés más és más körképet nyújt. A lefolyásban mégis van általános szabálynak vehető hasonlatosság. Ha betegség, vagy mérgezés okozza a vetélést, akkor a magzat legtöbbször elhal a méhben és napok, vagy hetek múlva kezdődik meg a kiürülés, a tulajdonképpeni elvetelés. Ha pedig közvetlenül a fájást keltő, illetve a méh izomzatára ható bizonyos mérgek, magas láz, vagy akár a magzatnak a méhfalról való leválasztását és ezzel méhvérzést okozó külsőrelem az oka a vetelésnek, akkor hamarabb, — esetleg a magzat elhalása előtt — de akkor is legalább órák múlva indul meg a vetelés. Ennek ismerete azért fontos, mert a nyomozások során legtöbbször azt vallják a nők, hogy amikor leestek, vagy megütötték magukat, utána azonnal, esetleg percek múltán megindult már a vérzés. Ez természetesen rosszul alkalmazott leplezés, aminek célja az, hogy a sérülés és a vetelés közötti kapcsolatot bizonyítsa. Ténylegesen az a helyzet, hogy a méhben elhalt magzat felbomlásából származó mérgeghatásra, vagy pedig a méhfal sérülése folytán méhizomösszehúzódnások (görcsös fájdalmak) kezdődnek. Ennek következtében távol a méhszáj és ekkor mutatkozik a vérzés. Újabb méhösszehúzódnások további távolást okoznak és a kitárgult méhszájon keresztül a magzat kilökődik a hüvelybe, onnan pedig kiürül. Amint láthatjuk, a vérzés megindulása után a magzat megszületése is időbe kerül. Ezzel szemben gyakori az az állítás, hogy a vetélőnő semmit sem tudott a veteléséről, sőt néha arról sem, hogy egyáltalában teherben lett volna. Árnyékszékre ment, ott váratlanul nagyfokú vérzés lepte meg és közben altestéből ellökődött valami (a magzat és a méhlepény). Természetesen ez sem állja meg a helyét. Megtörténhet ugyan, hogy a nő az árnyékszékbe üríti a magzatát, de ez majdnem mindig szándékos és csak ritkán fordul elő az, hogy a szülőfájások során székelési inger miatt keresi fel az árnyékszékét, vagy pedig, hogy az először terhes nő nem ismeri fel helyzetét és a vérzést rendetlen havivérzésnek itéli meg.

A magzat kiürülésével a méhizomzat összehúzódnásai (görcsös fájások) a vérzést megszüntetik és ezzel a gyógyulásra alkalmas állapot következik be. A vetélést követheti nagyobb fokú vérzés, vagy láz. Ha a magzat kiürülése után méhlepényrészlet marad vissza, akkor vérzés lép fel, amely oly mértékű lehet, hogy a nő halálos elvérzését okozhatja, ha idejében megfelelő orvosi ellátásban nem részesülhet. Lázos vetelés leginkább bűnös beavatkozások után áll elő.

Vannak esetek, amidőn a bűnös magzatelhajtás fennforgását már az orvosi vizsgálat is eldönti, amidőn a méhen sérülési nyomokat lehet kimutatni, vagy egyidejűleg vérmérgezés tünetei is jelentkeznek. Leggyakrabban azonban az orvosi vizsgálat megállapításai mellett a nyomozás adatai nyújtanak döntő bizonyítékokat. Ezért szükséges, hogy a nyomozás kiterjedjen a magzat, vagy magzati részek, illetve a vetélést előidéző eszköz felkutatására. Ha leányanya veteléséről van szó, ha baba, vagy orvos hívásáról nem gosdoskodnak, vagy csak akkor hívatnak orvost, ha a vérzés már életveszélyes fokot ért el, továbbá, ha titkolt, gyanús betegségi körülmények kö-

Hősi halált haltak:

Bátor János őrmester és Papp József őrmester

1944. július 8-án, ellenséges légitámadás következtében.

Tisztelgünk dicső emlékük előtt!

zött a gyanúsított lázas beteg lett, bűnös magzatelhajtásra lehet következtetni.

A bűnös vetelés előidézésére használt eszközök hosszú sorába tartozik a kihegyezett fapálca, lúdtoll, kathéter, kötőtű, drót, kihegyezett torma, répa stb. Előfordult már olyan eset is, hogy a nőnek a szomszédasszony, vagy akár saját maga adta a méhbe a gyógyszerinjekciót. A manipuláció után néhány nap múlva indul meg a vérzés és következik be a magzat elvetelése. Gyakori, hogy ilyenkor nem hívnak sem bábát, sem orvost, csak akkor, ha már a magzat is eltávozott. Előfordul, hogy a magzatot elássák, vagy elrejtik, arra számítva, hogy az orvosi megállapítás a vérzést nem vetelésből eredőnek itéli meg.

Ha sérülés és fertőzés nélkül is sikerült a vetelés megindítása, akkor is gyakoribb a művi vetelésnél az elhúzódo gyógyulás, mivel az eltilkolás miatt nem részesül a nő kellő időben megfelelő orvosi gyógykezelésben. Szűrő eszköz legtöbbször sérülést okoz a méhben, vagy a hasüreg szomszédos részében, ennek pedig biztosan fertőzés a következménye. Helyi gyulladáshoz elváltozásokat okozhat, de kiválthat általános vérmérgezést is, amidőn már az orvosi beavatkozás sem nyújt sok reményt.

Ismertetésemben csak általános támpontokat adtam a csendőrnek, de ha ezeket megjegyzi és nyomozásainál szem előtt tartja, lényegesen eredményesebbé válik a munkája.

A helyszín.

(Pályázatunk anyagából.)

Írta: TÓTH JÁNOS V. őrmester (Ungvár).

3.

1934. év tavaszán, a kora reggeli órákban megjelent az ōrsőn Hámor István* irsai lakos és panasolta, hogy az éjtszaka folyamán ruharaktárának szomszédja felőli oldalát ismeretlen tettes, vagy tettesek kibontották és onnan kb. 1200 P értékű különböző férfiruhát elloptak. A fal kibontását a szomszédjában lakó Kolcsár István gyárimunkás fedezte fel.

Az ügyben a nyomozást az ōrsparancsnokom, majd később a szakaszparancsnok és polgári ruhás nyomozók is megejtették. Az ōrsparancsnok intézkedett, hogy egy járőr az első vonathoz azonnal menjen ki, egy járőr pedig a községbe, én pedig az öpk.-val a helyszínre megyek.

A helyszínen a következőket állapítottuk meg: A raktárhelyiség fala vályogból épült. A szomszéd udvara felől, közvetlen a föld színe felett kb. 50×50 cm. nagyságú, kutyakaparáshoz hasonló lyuk volt látható. A föld kétharmad része az udvar felől, egyharmad része pedig a raktárhelyiségben volt szétszórva. A falbontásnál használt vésőalakú szer-

* A neveket megváltoztattuk. (Szork.)

számuk a nyomai mind a raktárhelyiségben, mind az udvar felől egyformán láthatók voltak. A kiszórt földben mindkét helyen egy 43-as számú Dorcó cipő nyomait láttuk, melyben a számok is jól kivehetők voltak. Ezt az első megítélés után a tettestől származónak véltük. A nyomokat kiöntés és fényképezés útján is biztosítottuk. Találtunk a Dorcó cipőtől származó nyomokat a sértett pincéjében levő homokban is. Ezeket is biztosítottuk.

Megjegyzem, hogy a lopás elkövetését megelőző két nap állandóan esett az eső, s így az udvar igen sáros és összetaposott volt. Ezért távolabbi nyomok után kutatva csak eltaposott, használhatatlan nyomokat találtunk.

Ezek után a tanúk és a sértett részletes kikérdezéséhez fogtunk. Akkorra a sértett is elkészült a kár összegének pontos megállapításával, amit 1164 pengőben határozott meg.

A helyszínelés alkalmával találtunk a sértettnél egy alig használt Dorcó cipőt, aminek a száma és recézése azonos volt a helyszínen talált Dorcó cipő nyomával. Az egyik polgári ruhás nyomozó meg is kérdezte a sértettet, hogy járt-e a helyszínen és a lopás felfedezése után a raktárban, mire a sértett azt felelte, hogy az őrsön kívül sehol sem járt, egyébként is a cipőt csak a műhelyben szokta használni. A pincében lévő nyomokra azt adta elő, hogy azok az ő cipőjétől származnak, mivel ott rajta kívül más nem járt.

Sértett előadta azt is, hogy a raktárhelyiség biztosítva volt 1500 pengőre betörés ellen. Viszont adóssága is van kb. 800 pengő. Ezt több ízben meg is ismételte. Hogy volt-e a raktárban olyan értékű ruhanemű, amilyent bement, csak segédje által tudta bizonyítani. A magas összeg gyanús volt, mert abban az időben még olcsók voltak a ruhák, és a raktárban is maradt ugyanannyi értékű kész ruha.

Mivel a helyszínen talált nyomok a sértett Dorcó cipőjének nyomával azonosak voltak, és figyelemmel a raktár falának nemcsak kívülről, hanem belülről való bontására is, arra következtettünk, hogy biztosítási csalás forog fenn. Csak a falbontásánál használt vasdarabot nem sikerült sehol előkeríteni. A cipőt sértettől őrizetbe is vettük, hogy a kiöntött lábnyomokkal, valamint a fényképekkel együtt felhasználjuk. Egy hétig tartó nyomozás után abban a tudatban, hogy biztosítási csalás történt, nem pedig betörés, valamennyi járőr bevonult szolgálatból.

Másnapra azonban nagy változás történt. Megdőlt a biztosítási csalás gyanúja, legalább is énbenem. A Nyomozati Értesítőben ugyanis megjelent a talált tárgyak rovata alatt egy közlemény, amely több ruhaneműt felsorolt, azzal, hogy azokat Kásás Sándor állásnélküli lakatossegédől vette őrizetbe a budapesti főkapitányság. A közlemény a ruhanemű darabszámán és anyagán kívül mást nem közölt. Ezzel a Nyé.-vel jelentkeztem az öpk.-nál, aki megjegyezte, hogy ezek nem a mi keresett ruháink. Javaslatomra mégis úgy határozott, hogy a déli vonattal menjek el és tekintsem meg a ruhaneműket. Azonnal elmentem a sértetthez, hogy ha a fáradságot nem sajnálja, akkor jöjjön velünk, a Budapesti őrizetbe vett ruhákat akarjuk megnézni.

Eligazítás után a vasútállomásra mentünk, hol a sértett már várakozott ránk.

Budapesten jelentkezés után Németh alhadnagy úr elvezetett bennünket a rendőrségre. Nem volt szerencsénk, mert husvét vasárnapja lévén, a bűnjelek kezelőjét nem találtuk a hivatalában. Érdeklődtünk Kásás iránt, hogy hol lehetne megtalálni. Rövid telefonátvitel után azt a választ kaptuk, hogy a Mosoni-úti fogházban van, 5 napi elzárás büntetését tölti és holnap szabadul. A sértettel úgy egyeztem meg, hogy holnap bemegy egyedül a főkapitányságra és megtekinti a ruhaneműket. Mi azonnal elmentünk a Mosoni-úti laktanyába, hogy Kásással beszélhessünk. Ott engedélyt kértem és rövid idő múlva elém is vezettek. Mikor megpillantottam Kásást, úgy meglepődtem, hogy hirtelen nem is tudtam hozzá szólni. Pár másodperc után azt kérdeztem tőle, hogy hol van a többi ruha. Kásás habozás nélkül azt mondta, hogy egy részét eladta, a többit pedig Kerekes István vitte magával. A Kásás lábán ott feszült a keresett 43-as számú Dorcó-cipő. Megkérdeztem tőle, hogy hol találhatom meg Kerekes Istvánt. Kásás azt felelte, hogy megállapodásuk szerint Kerekest a Népligetben, az Ördögkerék környékén fogja megtalálni. Megkértem az ott levő rendőr törzsrörmestert, hogy a Népligetbe legközelebb eső rendőrszobát hívja fel, hogy az Ördögkerék körül csavargó Kerekest fogják el és megöltörténtéről értesítsenek. Midőn Kerekes nevét az őrszobán levő rendőr a telefonon hallotta, azt mondta, hogy személyesen ismeri és megtalálja, elfogja. Alig 15 perc várakozás után ismét megszólalt a telefon és egy hang azt kérdezte tőlünk, hogy mi legyen Kerekessel, mert a rendőr őrizetbe vette. Az örömtől alig tudtam válaszolni. Gondolkozás nélkül mondtam, hogy amennyiben akadályba nem ütközik, kísértessék be a Mosoni-úti laktanyába, ott várni fogjuk. Alig telt el egy fél óra, már Kerekes is az őrizetünkben volt. Baitársi közsorítással köszöntem meg a rendőrnek értékes segítségét.

Idáig csak ment minden, de most kezdődött a nemulass, mert fiatal csendőr létemre addig még nem fogtam el soha senkit és büntetés miatt sem szerkesztettem feljelentést. A járőrtárs is fiatal csendőr volt, ezért úgy határozottunk, hogy segítséget kérünk otthonról! Telefonon felhívtam az őrsöt és jelentettem az eredményt. Az öröm az őrsön sem maradt el. Az otthon levők közül mindenkinek volt egy biztató, jó szava hozzám, egyik bajtársam még csókot is küldött a telefonon keresztül. Ennek az öröme volt a legnagyobb, mert sértett leánya néha-néha megdobbantotta a szívét.

A segítség másnap meg is érkezett és a nyomozást ezután közösen folytattuk le. A foglyok átvétele után elmentünk a főkapitányságra, ahol a sértett örömmel mesélte, hogy a kérdéses ruhák az övéi. Erre én azt feleltem büszkén, hogy a tettesek is megvannak. A bűnjelek 90%-a megkerült, de megkerült a falbontásnál használt vasdarab is.

Igen sok a tanulság ebben az esetben. Mindenekelőtt az, hogy még a helyszínen talált, a sértetthez teljesen azonos lábnyomok, a sértett adóssága s a falbontásnak belül észlelt nyomai sem bizonyítanak feltétlenül az őnbetörés mellett. — Amint kiderült, az egyik gyanúsított ugyanolyan nagyságú Dorcó cipőt viselt, mint a sértett. Mikor összehajítottuk a 2 pár cipőt, nem lehetett megkülönböztetni, annyira egyformák voltak.

Bajtársaink külföldi útjáról. (Ismertetés a 12. sz. lapunkban.) Német csendőr érdeklődve nézi a magyar bajtárs kiténtetését.

A raktárhelyiség belső oldalán pedig a feszítési nyomok úgy keletkeztek, hogy a gyanúsított a magával vitt zsákokat a lyukon nem tudta kiadni a társának és kénytelen volt belülről nagyítani a lyukat. Az így nyert földet a raktárba kapartá be, nem pedig az udvarra.

Nem bizonyították a sértett eladósodása sem, mert nem minden ember képes önbetörésre, akinek adóssága van.

Ha a helyszínen és annak közelében nem is találunk olyan nyomot és adatot, ami a tetteshez vezetne, tovább kell menni. Vannak segédletek, melyek sokszor célhoz vezetnek az érdeklődő csendőrt. Ennél az esetről teljesen a Nyomozati Értesítő adta meg a támpontot.

Ajánlom minden bajtársnak, hogy minél gyakrabban nézegessék a Nyomozati Értesítőt, különösen ha valamilyen tárgyat keresnek, mert ezek nem szerepelnek a Nyomozó Kulcsban. De ne sajnálják a fáradságot akkor sem, ha gazdátlan tárgyat vesznek őrizetbe, bejelenteni a hírközpontnak, mert valamilyen őrsnek szüksége lehet rá. Ha pedig minden bajtárs figyelmével kíséri a talált tárgyak és bűnjelek rovátát, sokkal kevesebb lesz az őrsökön a kiderítetlenek száma.

PORTYÁZÁS

Egy apa minden követ megmozgat, hogy hazahozza a fiát az egyetemisták munkaszolgálatából. Panaszkodik, hogy nem kap a fiú édességet, amire a fejlődő szervezetnek szüksége lenne, különösen az ő vézna fiának.

Elkértük a fiú fényképét, hát arról egy tömzsi, jóképű, izmos diák mosolyog a nézőre. Erős, egészséges fiú s a táborban a talicskázástól még erősebb lesz. Jellemben is keményebb, mint otthon, a mama szoknyáján lenne.

Az apa mégis minél hamarabb otthon szeretné már látni. Budapest, ahol vagy az ötödik emeleten, vagy a pincében tanyáznak az emberek. Ez jobb lesz a fejlődő szervezetnek, mint az alföldi szabad szél, napsütés, meg a nyugodt alvás?

Ezek a túlkímélt fiúk nagyon rosszul érzik magukat, amikor eljön a katonáskodás ideje. Egyszerre kell a vattából kivackolódniok s ez a művelet a laktanyák levegőjében nem éppen fájdalommentes.

Figyelmeztetjük az ilyen papákat és mamákat, hogy a maguk puhaságát és gyengeségét előbb-utóbb a fiúnak kell megfizetnie. Minél később jut szabad mozgáshoz és minél később kap rá lehetőséget, hogy önálló testi és lelki erőit felmérje, a hiányokat meg-

Reviczky alez. felv.

köszöri, annál rosszabb neki. A fát nem lehet megállítani növéseben. Ha megpróbálja valaki, akkor a fa belesenyved, vagy belepusztul. Látunk ilyen gombócú villa-mintába kényszerített úgynevezett alakfákat. Sajnáljuk őket és sajnáljuk az ilyen mes-terkéltlen nevelt fiúkat is.

Ezért lebeszéltük az apát, hogy a fia hazajöve-tele érdekében további köveket mozgasson. Tudomásul vette a dolgot, de láthatólag csak muszájból. Nyil-ván azóta sem érti, hogyan lehet az ő húszesztendősi fiacskáját egy kilométernél távolabbra szakítani tőle.

Azt már meg sem említettük ennek az apának, hogy a haza mostani gondjai mást is követelnek a húszéves fiúktól, mint cukornyalogatást. Ilyen er-kölcsi magasságba ilyen embereket felemelni nem lehet, inkább ők húzzák le azt, aki emelgetni próbálja őket. Maradjanak ott, ahol vannak. A fiúk útja már úgysem az övék. A fiúk akár békében, akár háború-ban rátérnek a maguk külön útjára, akár akarják az az apák, akár nem. A krémeslepényből előbb-utóbb kinő minden fiú.

Ez a fiú is szégyelni fogja a dolgot, ha megtudja az apja kilincselő harcmozdulatait — szégyelheti is.

A túl hosszú vakáció különben sem hasznos a diáknak. Arra nehéz rászorítani, hogy a maga em-berségéből tanulgasson, pótolja otthon, amit az iskola nem adhatott meg. Az ilyen házitáulás többnyire értéktelen. Ezért a legtöbb diák unatkozik mostaná-ban, az unalom pedig nem jó dolog.

Szemfülesebb diákok beállanak valamilyen üzembe még akkor is, ha koruk minden ilyen fog-lalatoskodástól mentesítene őket. Testi munkába fog-nak és nem bánják meg.

Ajánljuk a szülőknek ezt a megoldást. Valami-lyen üzem, műhely mindenütt található. Mindegy, milyen munka, csak az legyen. Rendszer legyen a napokban és valamilyen — akármilyen — teljesít-mény. Nagyon hasznos dolog ez. Nem kell félni a fiú körmöcskét. Nem baj, ha kicsit megrepedezik s a korom, meg az olaj beszívódik a porusokba.

A tökéletes emberi életberendezkedés amúgy is az lenne, ha szellemi és testi munkát vegyesen végez-hetne mindenki. A kettő együttesen elégítené ki leg-jobbban a testet és lelket. Ebben a dologban a szel-lemi munkával foglalkozók hátrányban vannak, mert a testi munkások azért valamilyen szellemi tevékeny-séget mégis végeznek. Az iparos nemcsak fúr-farag, hanem gondolkodik is, hát a szellemi tevékenységgel megáldott — vagy megvert — ember pedig keresse az alkalmat, hogy a testét is foglalkoztassa. A diák-nak most megvan rá az alkalm. Csak hogyni kell, keresse meg a maga ösztönével a neki való elfog-laltságot. A kimondott lustákon kívül mindegyik megtalálja s akkor a kényszervakáció nem lesz ha-szontalan.

Ennek az a haszna is meglesz, hogy a szellemi és testi munkás közelebb jut a másikhoz. A távolság köztük még most is túlnagy és nem tudjuk meg-érteni, miért? A másik nélkül egyik sem megy sem-mire. Tudományok, szellemi igazgatás és irányítás nélkül még ma is az őserdőben tartanánk, testi munka nélkül pedig már az őserdőben kikopott volna az ember az élet versenyéből. Azonos érték a kettő s eredményt csak együtt érhetnek el.

Ezt az egyszerű igazságot senki sem vitathatja, nem is vitatja, de ez nem elég. Gyakorlatilag is érté-kelni csak azt tudjuk, amit magunk is megpróbál-tunk. Talicskázsanak és kalapáljanak a diákok, ami-kor ráérnek. Kóstolják meg, hogy nemcsak a dekl-i-náció, meg a gyökvonás nehéz, hanem a testi munka súlya is. És kóstolják meg, hogy nemcsak a szellemi munka eredménye öröm és érték, hanem a testi munka eredménye is öröm és érték. Minden eredmé-nyes munka jutalma egyformán az öröm és a jó tel-jesítmény öntudata.

Tessék csak ráengedni a diákokat erre az egész-séges útra, majd meglátják a szülők a nagyszerű ha-tást nemcsak az egyesekre, hanem a közösségi életre is. Azok a fiúk lesznek igazi szellemi vezetők, akik a tudományszerzés küzdelmei mellett megkóstolták a testi munka verítékét is, ami a tűző napon bele-csurol a homlokukról a szájukba és megízlelték ezt a sós nedvet, az emberi erőfeszítésnek ezeket a nemes gyöngyszemeit.

Jó példát adnak erre a szegedi cserkészek. A harcavonultak hozzátartozóit a legváltozatosabb módon segítik. Postaládát tartanak, azt minden reggel átolvassák és mennek oda, ahol segíteni kell. Egyik asszonynál tűzifát aprítanak, a másik háznál a gyer-mekekre vigyáznak, másutt beállnak egy napra az üzletbe, mint ahogyan jön.

Miközben így segítenek, sokat látnak és tanul-nak s majd később, amikor a maguk családját és háztartását kell gondozniok, ezeknek a fiatalok tá-pasztalatoknak és áldozatoknak bőséges kamatait szüretelik. Jóelőre megszabadulnak az ember egyik legbénítóbb hibájától, az egyoldalúságtól.

Látunk ilyen példát sokat, de látunk maradi-ságot és előítéleteket is sokat. Még most is vannak emberek, akiket kilel a hideg, ha a tollszár helyett véletlenül kapanyél kerül a kezükbe. Ezek az átszel-lemült szellemi lények szégyennek tartják, ha a sporton kívül testük más célokra is erőt pazarolni méltóztatik.

Csuszóné fajlibái.

Írta: ROVÁS ROVÓ.

En a magam részéről ácsinas voltam, a kenyere-szapjásom, Böszörményi Jóska kovácsinas, a ke-belbarátom, Záli pedig szolgálfiú. Záli egyébként talált gyermek volt, a Záli nevet úgy ragasztotta rá valaki, ez is lett a vezetékneve. Úgy nőtt fel, ahogy mondani szokták, sok jó ember szemetjén. Nagyon ügyes gyerek volt, nem égett volna meg a tűzőn sem s alig hogy felcseperedett, már szolgálgatott. Jóságnak, baromfinak gondját tudta viselni, min-den helyzetben feltalálta magát.

Az említett jeles baráti kör minden tagja na-gyon rongyos és nagyon vidám volt, megáldva jó étvágygal és életkedvvel. Remekül ment az éle-tünk sora mindaddig, míg rá nem jöttünk, hogy lányok is vannak a világon és hogy azok szépek. A baj csak az volt, hogy azok a magunkformájú ágról-szakadtakra rá seni néztek! Akivel szóbaálltunk, annak legényes módon kellett viselkednie, legalább is pipálnia vagy cigarettázni. Pipát, dohányt, ciga-rettát pedig pénzért adtak akkor is, csakúgy, mint ma. Ez pedig felettébb sajnálatos körülmény volt, mert pénzünk aztán nem volt. Elkerült az átko-zott pénz bennünket messzire, mint a mézségetőt a kutyál

Történt pedig, hogy egy Flantek Tógyer nevű suszterinas, akivel csak azért nem barátoktunk, mert mint kovács és ács nem aljasíthattuk le ma-gunkat egy suszterhez, elkezdte a gazdasszonya kotlója alól a tojásokat lopni, hordta Csuszónának, a zsidó boltosnának, így pipára, dohányra, pénzre tett szert s a lányok körül sürgött-forgott. Így hát mi is engedünk valamit a tekintélyünkől s szóba állottunk vele. A semmirevaló szemünk láttára az orra lyukán át fujta ki a pipafüstöt és azzal kérke-dett, hogy aki ezt nem tudja, az nem is pipás em-ber, ő most próbálgatja, hogy a füle lyukján át ereszt-gesse ki, még éppen nem megy egész simán, de ez már csak idő kérdése. Kifejtette, hogy az olyan ember, akinek pénze nincs, az senki, azt a kutya is csak annyiba veszi, mint a földbe vert cölöpöt, vagy a Záli csizmáját. Ezután a kevély beszéd után pipára gyújtott és erőlködött, hogy a fülén eresze-ki a füstöt, de csak annyit tudott elérni, hogy elő-vette a csuklás. Mi pedig lehorgasztott fájjal el-somfordáltunk. Szegény Záli vigasztalhatatlan volt:

— Na, — mondta maga-magát vigasztalva, — lesz ez még jobban is! Hol kerék, hol talp! De vaj-jon az a kutya csakugyan megérezte-e rajtam, hogy nincs pénz a zsebemben? Erre nem tudtunk neki pontos felvilágosítást adni.

Tavaszi volt, Sándor, József, Benedek napja kö-rül, a telkeken a szalmakazlak tövében gyerekek birkóztak, este szárnyaseregerek repkedtek a levegő-ben. Alkonyatkor az asszonyok tüzet raktak és a gyerekeknek kukoricát pattogattak a tűzre tartott rostákban. Mi is oda állottunk báméskodni, vesz-tünk, mert a Jónás kutyája megint odajött és nyilvánosan megcsúfolta a kovácsinas hitvány esiz-máját, minden bizonnyal csak azért, hogy el ne felejtjük, hogy senki vagyunk. Ezen azután kacá-rozott asszony, gyermek.

Hogy ebből a szégyenteljes állapotból kikerül-

jünk, Záli egyik este elment Csuszónéhoz, megkér-dezni, hitelbe nem adna-e pipát, dohányt, amit eset-leg felváltva szívunk volna. Megígérte Csuszóné-nak, hogy jövőre úgy szegődik el, hogy pénzt is kapjon a béribé, akkor dupla árat fizet mindenért.

— Minek azt hitelbe venni? Adok én magának úgy is! — kapott a szón Csuszóné. — Hogy a to-vábbiakat megértsük, tudni kell, hogy a Záli gaz-daasszonya, Fodor néni előző tavasszal Körösről ho-zatott a baromfitelepről fajliba tojásokat s az ebből kelet libák kétszerte nagyobbak voltak, mint a másé, méteres hosszú nyakkal. Meltán keltettek irigysé-get minden jó gazdaasszonyban. Ezeknek Záli igazgatta a fészket és hordta be a tojást alóluk mindennap. Ezt Csuszóné is jól tudta.

— Maga ügyes fiú, — folytatta Csuszóné, — legyen élnivaló esze, nemcsak pipája, dohányja, pénze lehet, de még pálinkát is íhat, ha akar!

— Ész vóna itt, — mondta Záli, miközben a mutatóujjával a feje bübjára mutatott, — de nem tudom, mit kezdjek vele?!

— Megmondom én azt is, — előzékenykedett Csuszóné, — hallom, maga szedi össze mindennap a fajliba alól a tojást, így van-e?

— Így!

— Na látja! Ha most már maga csakugyan clyan ügyes ember, ahogy azt sokaktól hallom, mi az magának öt-hat tojást a fajliba alól félretenni. Elhossa ide, minden darabért 5 krajcárt fizetlek, vagyis az árába adok pipát, dohányt, amennyi futja! Dagadtra keresi magát, felveti a pénzt! Ilyen szerencse is, ha életében egyszer elér valakit! — Na, mit szól hozzá!

— Áll az alku! — mondta Záli, aki, mint a kö-velkezőkből kitűnik, csakugyan okos fiú volt.

Záli egyenesen felkeresett bennünket, tudatta a ránk szakadt nagy szerencsét:

— Ne búsuljatok, cimborák, most azután lesz pénz dögvél! — mondta. — De én is, a kovács is, tiltakeztünk, egyrészt sajnáltuk Fodor néni meg-rövidíteni, másrészt csak a mult nyáron voltunk csendőrkézen, amikor Kisasszondi őrsvezető előtt nagyobb baj nélkül megúsztuk ugyan a dolgot, de kikötötte, hogy belátható időn belül nehogy a keze köré kerüljünk. Ez úgy volt, hogy az orvoshoz, dr. Kenőhöz, valami vénasszony jött Pestről vendég-ségbe, nyaralni, aki egy apró, simaszőrű kutyát hozott magával, ami mellénybe volt öltöztetve és séla közben szíjon vezetgette maga mellett, ha pe-dig otthon volt, az utca felőli ablakba ültette, vi-rágokkal hímzett kispárnára s úsv könyökölt mel-lette. Ezt a kutyát Záli egy óvatlan pillanatban el-csente az ablakból és a kovácsműhelybe vitte, ahol a kovácsinással rövid eszmecsere után tökösdí-ójákba olvasztott szurkot öntöttek, ebbe beledug-dosták a kutya lábait, azután hideg vízbe tartották, míg a szurok megkeményedett. Így átminősítve a féltett állatot az egypatások rendjébe, a hátsó ré-szét bekenték sellakkal, azután a dr. Kenő egyete-mes orvostudor, belgyógyász, nőgyógyász stb. la-kása közelében eleresztették. A kutya szaladt az ablak alá, ott nagy kopogással futkosott le s fel, de a bentlevők ügyet se vetettek rá, míg nem kezdett vinnyogni. Ekkor látták, hogy a mellényes kutya kopog és csúszkál a járdán.

Hát ennek következtében kerültünk csendőr-kézre akkor. A csendőrök mestereinknek adtak át bennünket megjavítás céljából, akik ugyanezen célból somfavesszővel vertek el mindhármónkat, amire még igen élesen visszaemlékeztünk és eszünk ágában sem volt megismételteni.

De Záli az ellenvetésekre ügyet sem vetett, hanem levette fejről a formájából teljesen kiment tölcseralakú kalapját, azután megint csak a mutató ujjával döfkötte a fejét, egyre ismételve:

— Van itt ész, hála Istennek elég! A zsidóné fajtojást kap, Kati néni nem lesz megrövidítve, nekünk pénzünk, pipánk, dohányunk lesz! Ész van itt!

— A fene megette azt az ész! — mondta a kovács. — Ha nem viszed be a libatojást egy nap, Kati néni rögtön észreveszi.

— Csakhogy beviszem ám!

— Ha pedig beviszed, mi a csodáért fizet Csuszóné! Vagy azután újból el akarod lopni! Ebbe nem megyünk bele! Jusson eszedbe a somfavessző!

— Eszemben sincs ellopni a tojást! De azért Csuszónénak is viszünk tojást! Fajliba tojást!

— Csakhogy, ha a fajliba Csuszónénak tojik, ebből baj lesz.

— Na látod, ez az! Abból csakugyan baj lenne! De mi baj lehet abból, ha gólyatojást viszünk Csuszónénak?! ...

Tisztelettel néztünk Zálira, én is, a kovács is. Le a kalappal ilyen ésszel megáldott fiú előtt!

Záli beszélt:

— A Kubola házán van egy fészek, a bikaréten, a csonka fűzfán egy fészek, az kettő, az alsóréten, a nyárfán, egy fészek, az három, a lankában, a görbe fán egy fészek, az négy...

Először a Kubola kéményén lévő gólyafészket raboltuk ki. Nem ment a dolog simán, mert mikor Záli alányúlt a békésen szunnyadó gólyának, az hamar megsejtette, hogy körülbelül miről van szó és olyan veszettül vagdalódzott a csőrével, hogy Záli majdnem szem nélkül tért vissza. Csaknem levertük egymást a létráról, olyan sebesen igyekeztünk lefelé. Másnap éjjel Záli a sövénykaróról egy rozsdás fazekat húzott a fejére s amikor a gólya ismét támadott, egy rövid bottal végignyújtott rajta, így a szerencsétlenség lelohasztotta a harci kedvét és túrta az elkerülhetlent.

Csuszóné még akkor éjjel négy „fajliba” tojást tett a kotlója alá, mi pedig másnap pipáltunk, mint a török. Egy hét alatt 4 libája ült Csuszónénak „fajtojásokon” és tizenkét szerencsétlen gólyapár gubbasztott a környéken a kirabolt fészkeken, elmélkedve az emberi elvetemültségen. De pipánk, dohányunk, pénzünk volt! Megharcoltunk érte, reszkíroztuk a szemünket, kificamítottuk a lábunkat, de győztünk és a győztest megilleti a zsákmány! Hogy is mondja a példabeszéd: Szemesé a világ, vaké az alamizsna!

— Kél már a fajlibája? — szólította meg Csuszóné pár hét múlva Fodornét, a Záli gazdasszonyát. — Mert azért kérdem, — nyávogott tovább, — hogy én is fajliba tojást hoztattam. Tudja, itt van ez a hét árva gyermek, ezeknek sok kell.

Mégis, a fajlibának több zsrja van, mint ezeknek a facsikos parasztlibáknak. Most azt szeretném még tudni, lehet-e a fajlibának is „vágottat” adni, mint a másíknak?

— Lehet lelkiem, lehet! — nyugtatta meg a jó néni, — éppen úgy vágottat eszik az is, mint a másí. Csakúgy csinálhatja néki csalánból, zöldlucernából, később répalevélből. Persze mentől több korpát kever bele, annál jobban fog rajta.

Csuszóné meg volt nyugodva.

*

Ebben az esztendőben valahogy jókor kitavaszkodott, Szentgyörgy napra már virágzott az orgona és a jó melegben a kertek alja sárgállott a temérek kislibától. Csuszónénak is kikelt a nagy sereg fajlibája, de nem sárgák voltak és nem ették a vágottat semmi biztatásra sem, se rendesen nem sipogtak, ahogy a kislibák szoktak, csak sziszegtek. A nyaka ugyan jó hosszú volt mindegyiknek, ez rendben is lett volna, a fajlibának hosszú nyak dukál, de a lábát még Csuszóné is meghosszúllotta. Az meg éppen szegyet ütött a fejébe, hogy úszóhártyája egynek sem volt. Valami gyanúféle kezdett derengeni borzas fejében, ezért Fodorné nemzeti asszonyt megszólította:

— Jaj lelkiem, Fodorné asszony, nézze meg már ezeket az én fajlibáimat is, szépek nagyon! Már két kotlóalja kikelt, de nem nagyon kapnak a vágotton!

A kigólyák nem valami szép állatok. Mikor Fodorné meglátta őket, ahogy az anyaliba alól nyújtogatták kifelé a nyakukat, tekergették, mint a kígyó, tátogtak, sziszegtek, meghökölt:

— Hallja, szomszédasszony, — szörnyülködött, — én csak annyit mondok magának, hogy e nem is volt, nem is lesz liba egy sem, soha!

— Nem lesz? Hát akkor mi lesz?! Na mi?!

— Hát azt biztosan magam se tudom, de ha nem lidérc lesz, akkor inkább gólya!

— Gólya?!

— Gólya!

— Hátha gólya, akkor az se az én károm, hanem a magáé! Mert én tanuval tudom bizonyítani, hogy ezeket a tojásokat magától vettem, drága pénzen! A szolgáljával küldte hozzám! Erre tanum van, de sok! — Most pedig, ha azt nem akarja, hogy lepereljem magáról még az inget is, rakja a kötényébe a gólyáit, oszt vigye, ahová tetszik, de nekem mindegyik helyett kislibát hozzon, még pedig fajlibát, de még ma! Mert holnap már nem én tárgyalok magával, hanem az ügyvédem, doktor Weisz! Megértette, jó asszony?!

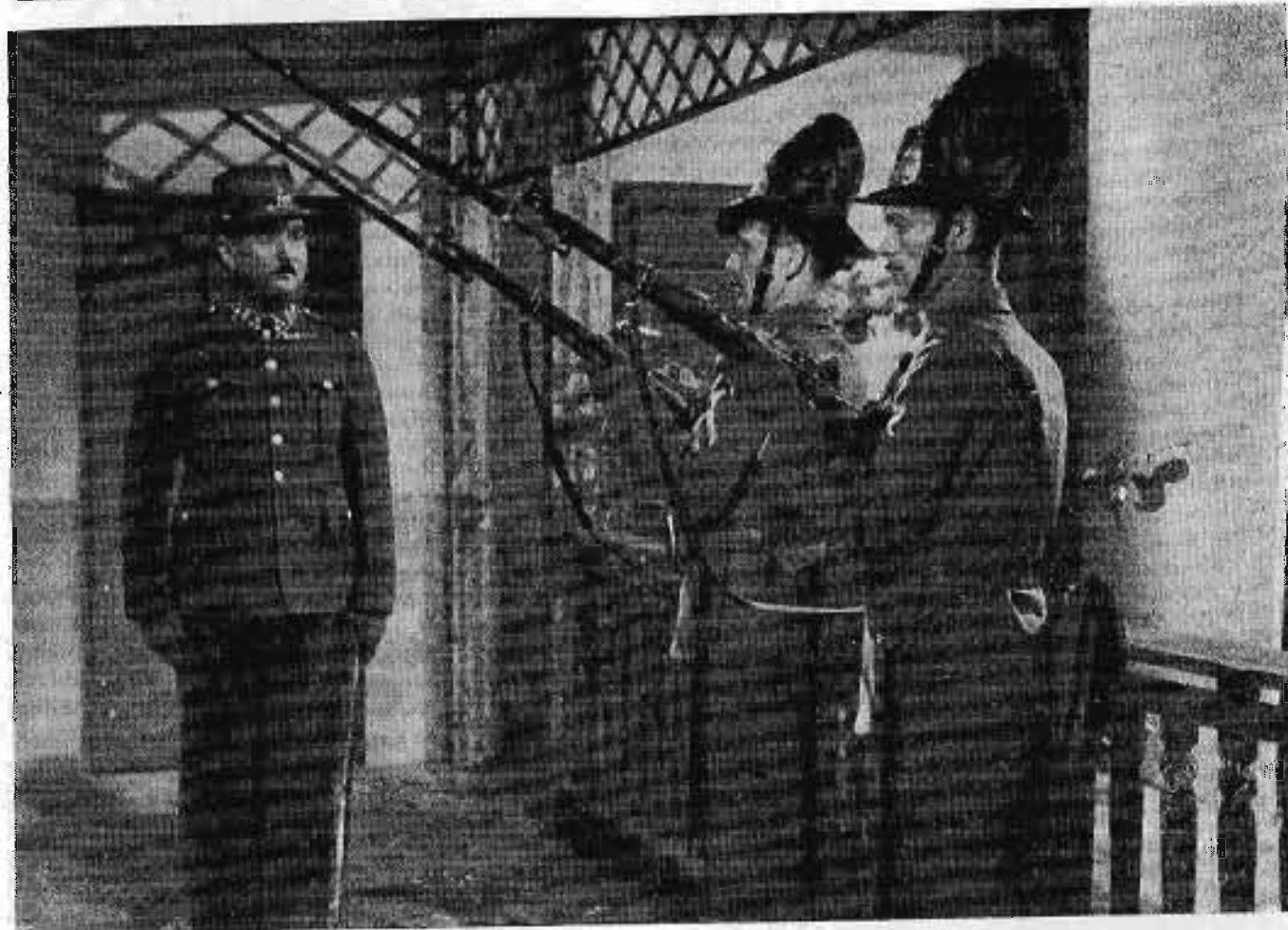
Fodorné értelmes asszony volt, ismerte Csuszónét is, a szolgálját is, körülbelül sejtette, hogy áll a hál. De a Csuszóné szemtelensége mégis kihozta a sodrából, ezért csak akkor válaszolt, mikor kiért az utcára:

— Szóval neked gólyáért liba kellene, Rifki?

— Ne sértegetsen, mert ezért külön bepezelem!

— Hallották?! — fordult egy pár báméskodóhoz. Fodorné nem hagyta magát:

— Az én libámmal nem tömőd sem magadat, sem a kölykeidet! Álljon beléd a nehézséges nyavalya!

(A készülő csendőr filmből.)

— Neveletlen, orcátlan paraszt! Majd megtanítlak én téged! — rikácsolt Csuszóné. — Még ma beszélek doktor Weisszel.

Ezután még egy jó félórán át rakták egymásra a díszes jelzőket, míg Bagosi Imre, a kopaszszájú bakter csendre nem intette őket.

Mi pedig a kertben tanácskoztunk hárman, mi tevők legyünk. Abban mindhárman egyetértettünk, hogy a somfabotot aligha fogjuk elkerülni. Záli vigasztalt:

— A multkor se döglöttünk bele, most is kiálljuk!

Sovány vigasztalás volt, de bele kellett törődnünk.

Csuszóné megtudta, hogy csendőrök jöttek a faluba, kosárra szedte a gólyafiúkat, felvitte a közházára, ahol a csendőrök elé rakta a padlóra, mondván:

— Most mindjárt meglátják a tekintetes csendőr urak, milyen becsületes emberek laknak itt!

A csendőrök éppen pihentek. Egyik sütszalonnát evett vereshagymával, a másik már túl volt a reggelin, kikötötte a bajuszát és, hogy az idő addig se vesszen kárba, csendesen pipált. A reggeliző rászólt a zsidónőre:

— Mi a csodáért hordta ide ezeket a gyenge gólyafiúkat? Mit akar velük?

— Azt mindjárt megmondja az ügyvédem, dr. Weisz! — fölényeskedett Csuszóné.

A bajuszkötős csendőr levette a bajuszkötőt, ceruzát keresett elő, ezalatt csakugyan már doktor Weisz is tolakodott befelé az ajtón. Az idétlen kigólyák jobbra-balra fetrengtek a padlón.

Az ügyvéd beszélt:

— Jó napot kívánok kedves őrsvezető úr! — Ennek a gyámoltalan, szegény özvegy zsidóasszonynak az ügyében jöttem, mert az istenadta nem is tudja, mit, hogy panaszkodjon el. Egyik paraszt a hétgyermekes, szerencsétlen, gyámoltalan özvegynek negyven gólyatojást adott el méregdrágán, fajlibatojás helyett. Most itt áll hét árva gyermekkel, egy liba nélkül! Miből zsirozza a hét árvát a télen! Dehát így van az, a madzag is ott szakad el, ahol a legvékonyabb, a szegény, sokgyermekes özvegyet is húzza még az ág is! Hiába próbálta az őrsvezető elhallgattatni, beszélt nyakló nélkül az árvák szenvedéséről, az özvegyek gyámoltalanságáról, felhívta a csendőrök figyelmét arra az aljasságra, amivel a gazdag paraszt az özvegy utolsó fillérkeit elcsalta a hét árva szájából, végül hangoztatta, hogy ismeri a magyar csendőrök nemeslelkűségét, akik minden el-esettnek, özvegynek, árvának pártját fogják. A járőrvezető alig bírt szóhoz jutni, de akkor Csuszóné kezdte hullatni a könnyeit, hogy a szegény tapasztalatlan özvegyet hogy teszik tönkre a lelketlen parasztok.

EMCÉKEZZÜNK!

Somogyi Sándor újbórlóvénnyel örsbeli alörmmester az orosz harctéren kapott löbésében 1917 augusztus 19-én meghalt.

Katona László kecskeméti örsbeli címz. örsvezető Kerekegyháza, 1896 augusztus 20-án, búcsúügyelet alkalmával szenvedett sérüléseiben meghalt.

Dajka Lajos kassahátori örsbeli csendőrt megszökött orosz hadifoglyok 1915 augusztus 21-én Felső-tőkés határában megölték.

Fejérvári Sándor érendrédi örsbeli alörmmester az orosz harctéren szerzett járványos betegségben 1917 augusztus 23-án Zloczówban meghalt.

Szegyel András ózdi örsbeli örmestert egy elfogadó terhelt 1920 augusztus 22-én Ózdon orvul lelőtte. 1920 augusztus 23-án Ózdon meghalt.

Tóth Károly cserhátsurányi örsbeli csendőr az oroszokkal Lulice mellett vívott ütközetben 1915 augusztus 20-án elesett.

Vakán József bercsenyi örsbeli csendőr az oroszokkal Kosmierzyn mellett vívott harcban 1915 augusztus 27-én elesett.

Az 1916 augusztus 27-én este történt román betörés alkalmával aznap és másnap, 1916 augusztus 28-án estek: **Szabó Mihály** örsvezető címz. örmester örsparancsnok, eszternasori örs; **Akáczy Lajos** csendőr címz. örmester, terkucai örs; **Kiss János** lajtakátai és **Sági Sándor** répeczkárolyi örsbeli csendőr címz. örmesterek, magyarbodzavámi örs; **Ütvös István** révaújfalusi örsbeli csendőr címz. örmester és **Baróthi György** csendőr, dragojásai örs; **Ábrahám József** csendőr, bélbóri örs; **Bányász Ferenc** csendőr, garcsinvölgyi örs; **Benke Mózes** csendőr, karajosi örs; **Füles József** kemencei örsbeli csendőr, nagysándori örs; **Kovács Péter** csendőr, tolvajkúti örs.

Ugyanakkor román hadifogságba estek, ahol meghaltak: **Gyarmati István** örsvezető címz. örmester, örsparancsnok, zágoni örs; **Hermann István** örsvezető címz. örmester, örsparancsnok, veresborkúti örs; **Imecs József** örsvezető címz. örmester, örsparancsnok, hágótölgyi örs; **László Lajos** örsvezető címz. örmester, örsparancsnok; **Kovács János** alsólendvai és **Varga Károly** nagy-lengyeli örsbeli csendőr címz. örmesterek, sőtéthavasi örs; **Majzlinger László** örsvezető címz. örmester, zenta-gyenesekszori örsparancsnok, kishavasi örs; **Bálint Lőrinc** csendőr címz. örmester, pricsketőtelepi örs; **Bedő Dániel** csendőr címz. örmester, feisómoécsi örs; **Bocsárdi György** csendőr címz. örmester, magyarbodzakrasznaui örs; **Bekő Mózes** és **Buzás Antal** csendőr címz. örmesterek, karajosi örs; **Forgács Mihály** mizserfabányai örsbeli csendőr címz. örmester, csukási örs; **Földvári Tivadar** sepsiszentgyörgyi szárnybeli csendőr címz. örmester; **Lovász Mihály** csendőr címz. örmester és **Hunyadi József** csendőr, ósmezői örs; **Nagy Sándor** cseszneki örsbeli csendőr címz. örmester, tatárhavasszorosói örs; **Puss András** kizsuzcaújhegyi örsbeli csendőr címz. örmester, zsigeri örs; **Simon József** csendőr címz. örmester, predáli örs; **Ravasz István** csendőr, tolvajkúti örs.

Horváth Imre mosonszentjánosi örsbeli csendőr 1914 augusztus 28-án az első lebergi csatában Lemberg mellett elesett.

Mikor Fodornét felhívták a község házára, pipát, dohányt, pénzt elrejtettünk a szalmakazalba és szorongva vártuk sorsunk beteljesedését, ami Boros Béni, a hosszú bakter személyében nemsokára jelentkezett. Lesütött fejjel sompolyogtunk be a csendőrszobába, Fodornénak nem mertünk a szemé közé nézni. A járőrvezető rendelkezésére Záli töredelmes szívvel előadta az egész dolgot elejétől végig, ahogy volt. Csuszóné sápitozott, erősítve, hogy Záli azt állította, hogy a gazdaasszonya küldi a tojást. A bíró meg a két bakter kacagott, még a két csendőrnek is mosolyra húzódott a szája. Ezen Záli felbátorodott és kijelentette, hogy ő soha nem állította, hogy amit elad, az fajlibatóság, csak „hoccinesze” ment a vásár. A zsidóné 10 tojás árával, azaz ötven krajcárral még mindig tartozik. Ha már így áll a dolog, azt is mindjárt megadhatná, nehogy feledésbe menjen. Fodorné nevetett, a bíró hahótázott, a két bakter pukkajt meg a nevetéstől, Csuszóné sápitozott s mi kezdtünk reménykedni. Végre a csendőrök csendet teremtettek s a járőrvezető további igazságos elintézés végett átadta az ügyet Papp Károly bíró uramnak, azon a címen, hogy nem bűnügyről, hanem polgári peres ügyről van szó, tehát az ő hatáskörébe tartozik. S mialatt Csuszóné a féldöglött gyenge gólyákat ismét kosárba hánnya, bíró uram a következő böics ítéletet hozta, azonnali jogerővel:

— Mivel a fiúk a gólyatozásokat a mezőről hozták, sajnos, nem büntetheti meg őket, egyrészt, mert nincs rá kádencia, másrészt, mert a büntetést fogság esetén tömlőc híjján nem volna hol letölteni, pénzbüntetés esetén pedig nem volna kin bevasalni. Az ötven krajcár adósság fejében Csuszóné adjon Zálinak egy kosár kigólyát, így kvittek lesznek. Csuszóné érje be azzal, amit vásárolt. Azért a lelketlenségért pedig, amivel a szegény ártatlan és hasznos gólyamadarakat kifosztottuk, a főbakter, Bagosi Imre, a gangon adjon mindháromknak két-két nyaklevest, de ne kicsit. Ezenkívül adja tudtul Kubolának, hogy mi vagyunk azok, akik miatt a gólya a kéményéről szégyenszemre elszállott. Amit attól kapunk, az rajtunk szárad. A gólyafiúkat kötelesek vagyunk visszarakni a fészkekbe, amennyiben Csuszóné nem szándékozik megtartani őket, amihez teljes joga van. Ezenfelül Csuszónénak süljön ki a két szemé, amiért már fattyúkorában gazemberségre tanítja a népeket. Végül valamennyien hordjuk el magunkat a szemé elől, amíg meg nem haragszik! — Fodorné, miután nem találtattott bűnben leledzőnek, felmentetik! Pont!

Minden úgy történt, ahogy az ítélet szövege. De a gólyafiúkat hiába raktuk fel a fészkekbe, a gólyák nem ismerték el magukénak, hanem kihányták őket a fészkekből. Ezért visszavittük őket a Csuszóné udvarára, hadd örüljön nekik.

Mindössze annyi történt még, hogy Kubola, ez a bolond ember, három napig baltával keresett bennünket a faluban, persze hiába. Még esztendőig azután is elkerültük, dacára, hogy legénynek számítottuk magunkat. De azután ő is megbékélt, mert mikor a kovácsmester nem volt otthon, a kovácsinas két hámfataslit csinált neki barátságából.

Oprova Péter verebelyi örsbeli alörmmester a harc-téren szerzett járványos betegségben 1917 augusztus 28-án Roganizában, Albániában meghalt.

Bányai Ferenc furnikai örsbeli csendőr címz. örmester a betört románokkal harcolva a Negovanul-mare hegyen 1916 augusztus 29-én elesett.

Boda Sándor furnikai örsbeli népfelkelő a Negovanul-mare hegyen 1916 augusztus 29-én sebesülten román hadifogságba esett, ahol meghalt.

Cseke András predeluci örsbeli csendőr címz. örmester 1916 augusztus 29-én Zajzonnál román hadifogságba esett, ahol meghalt.

Kálmán Gábor ajkai örsbeli csendőr címz. örmester 1916 augusztus 29-én Fogaras vidékén román hadifogságba esett, ahol meghalt.

Erdős Imre udvarnoki örsbeli csendőr címz. örmester a román betörés alkalmával 1916 augusztus 30-án a brassó-bertalani vasútállomás közelében elesett.

Kovács Gábor brassói kerületbeli és **Vizsi Imre** borostyánkői örsbeli csendőrök 1916 augusztus 31-én az I. swinjuhychyi csatában, Szelwów mellett elesett.

Balázs András zsolnai örsbeli csendőr 1915 augusztus végén az orosz harctéren elesett.

A képzelődés következménye.

Írta: JELES FERENC főörzsörmmester (Enying).

Június közepe táján beállított az enyingi örsre egy falubeli asszony és elmondta, hogy aznap délebben a lakóháza melletti élsővénynél hat képes levelezőlapot talált. A lapokat felvette és nézegette, de mindjárt eszébe jutott, hogy a községi előjáróság dobszó útján kihirdette, hogy az ellenséges repülőgépekből játékszereket stb. szórnak le, melyeket megfogni nem szabad, mert robbannak, vagy mérgezetek. A levelezőlapokat a találás helyén visszahagyva az örsre sietett. Elmondta, hogy a kezefején és tenyerén máris erős égési fájdalmak vannak. Megnéztem a kezét, de azon semmiféle elváltozás nem látszott. Ezért azonnal orvoshoz küldtem. Én a helyszínre siettem, ahol a hat levelezőlapot valóban megtaláltam. Óvatosságból valamennyit egy drótra felfűzve az örsre vittem.

Amikor az asszony orvoshoz ment, útközben több ismerősével találkozott, kiknek az esetet elmondta s így az egész község lakossága értesült az esetről. Egyesek kijelentették az asszonynak, hogy ha már égési fájdalmak vannak, akkor nemsokára a benuulás is be fog következni.

Az orvos az asszony kezét megvizsgálta, de ő sem talált azon semmit. Az asszony hazamenet ismét sok mindentudó asszonnyal találkozott, akik ugyancsak azt mondták neki, hogy a keze megbénuult, mert hát minek vette fel azokat a mérgezett képes levelezőlapokat.

Ugyanaznap 20 órakor az orvos távbeszélőn közölte velem, hogy az asszony ismét megjelent rendelőjében, mert a karját nem tudja emelni, megbénuult. A panaszos karját megvizsgálta, de semmiféle nyomot nem talált rajta, csupán a jobb kéz mutatóujján egy 2 filléres nagyságú felhólyagosítást, így a helyi tisztiorvoshoz, küldte a panaszos, aki őt gyógykezelése végett kórházba utalta. Az orvosnak is elmondta az asszony, hogy a keze a képes levelezőlapok érintésétől hólyagosodott fel és bénuult meg. A községben nagy volt a nyugtalanság s mindenki úgy érezte, hogy valamije bénuulni kezd. A községi előjáróság ezért egy levelezőlapot becsomagolt, hogy Budapestre küldje megvizsgálás végett.

Az örs is munkába lépett. Az eddigi adatok kiértékelése után megállapítható volt, hogy ha az asszony jobbkarja valóban megbénuult, az nem a talált képes levelezőlapok érintésétől állott be, mert akkor az én kezem is megbénuult volna, ki a képes levelezőlapokat ugyancsak megfogtam. A képeket nem repülőgépből dobták le, mert akkor nem estek volna egy helyre, hanem már a levegőben szétszórták volna.

A helyes következtetés tehát csak az lehetett, hogy a lapokat valaki elvesztette.

A járőr hamarosan meg is állapította, hogy a levelezőlapok a közeli szatócsüzletből származnak, honnan a találás napján vásárolta meg egy idény-munkás.

Megállapítottuk azt is, hogy a panaszos aznap kenyeret sütött, a kenyérsütés alkalmával a jobbkez mutatóujja megégett és azért hólyagosodott fel.

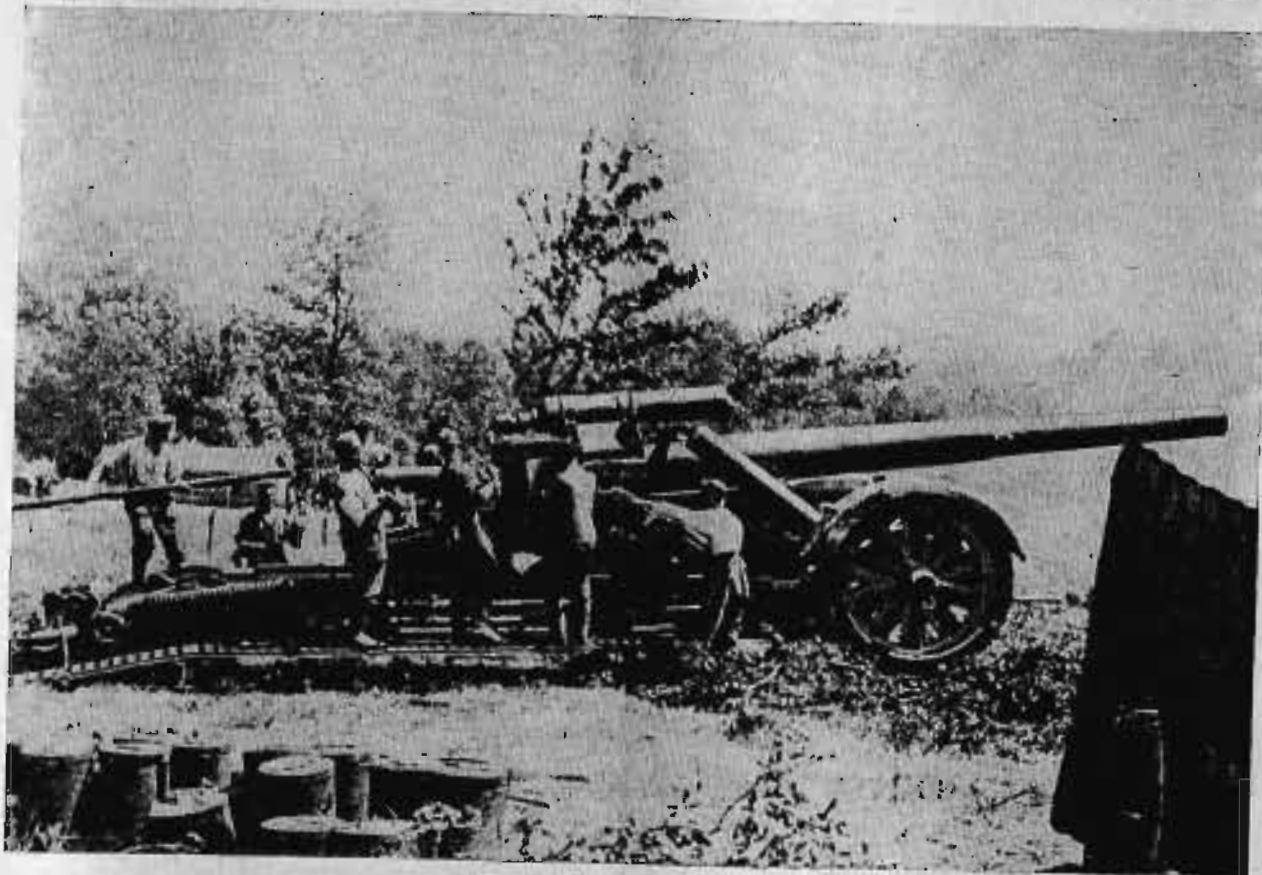
A nyomozás eredményét az örs a helyben lévő főszolgabírónak és a tisztiorvosnak szóbelileg jelentette, a községi előjárósággal pedig közölte. Az előjáróság dobszó útján azonnal közhírré tette, hogy mérgezett levelezőlapokat nem találtak, ezek a hírek valótlank voltak.

Ezekután mindenki nyugodtan folytatta a munkáját s a panaszos „béna” karja is egy-kettőre rendbe jött.

Jó példája ez az eset a képzelődés szülte bajoknak és arra is int, hogy az örs — hacsak teheti — minden hír valóságáról győződjék meg, mielőtt tovább jelentené.

Nagy Frigyes, porosz király, 1757-ben a kolíni csatát egy dombról vezette, hová a környék népe is összesereglett a háborút nézni. Midőn a hadiszerecsen Mária Terézia csapatai felé kezdett eldőlni, Nagy Frigyes gunyos haraggal így szólt ékes cseh nyelven a bémészködőkhez: „Guckaj, guckaj, sediaci, jako Kralovna vichrava!” (Nézzétek, nézzétek, parasz-tok, hogyan nyer a királynő!)

A keleti

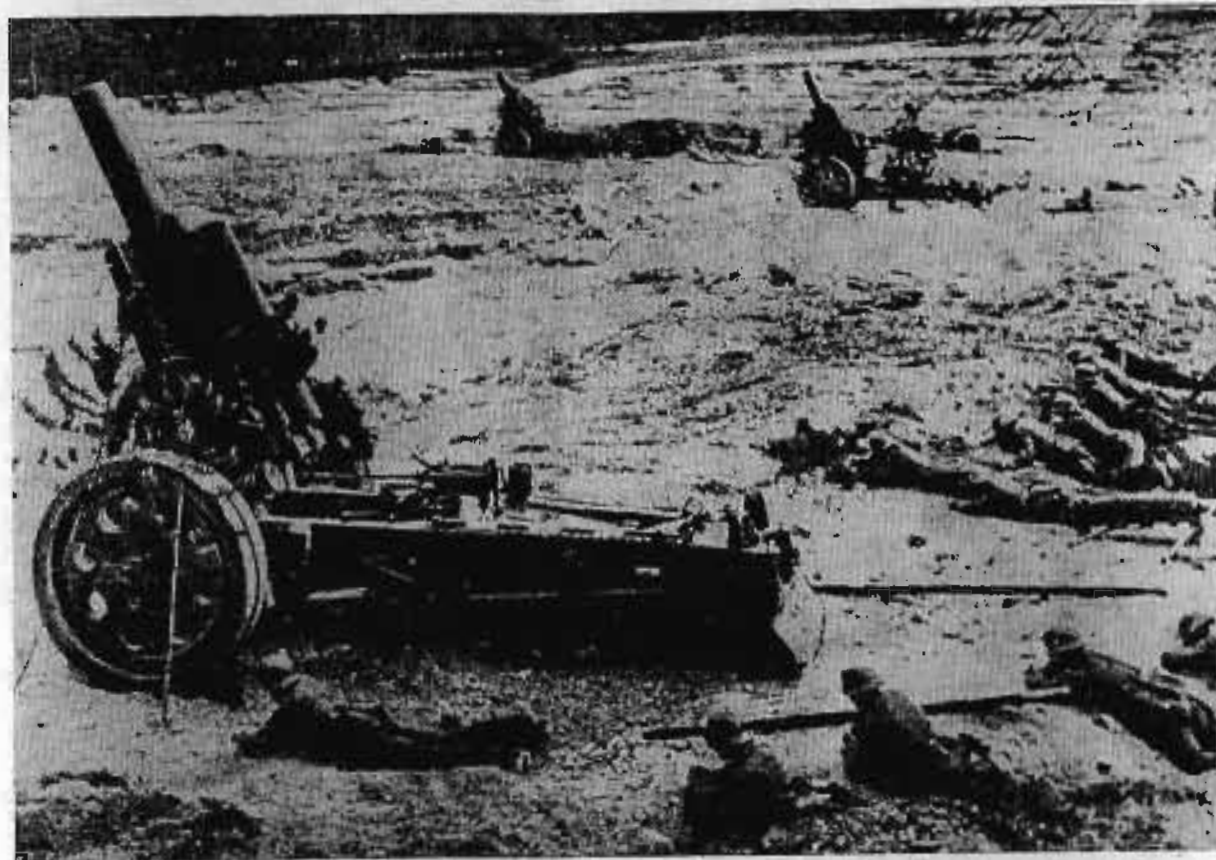

Nehéz tüzérség.

Allásba tolják a 15 cm-es tarackot.

harctérről

Német nehézmozsarak tüzelőállásban.

Tűzkész német 20 mm-es légvédelmi gépágyú.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL

Hírszerzés és kémelhárítás.

Írta: FERENCZY ÜDÖN alezredes.

(15. közlemény.)

1485-ben Mátyás király ugyancsak tót parasztnak öltözködve surrant be az ostromlott Bécs várába. Itt mindent alaposan kikémlelt, majd betért egy kocsmába, ahol italt fogyasztott és megevett 6 keménytojást. Távozása előtt a tányérja alá írta: „Hic fuit Mathias rex, et dedidit ova sex.“ „Itt volt Mátyás király és megevett 6 tojást.“ Ez alkalommal azonban merészségén majdnem rajtavesztett. Amint a városban járkált, nagy orráról valaki ráismert s azonnal jelentette a vár parancsnokának. A várparancsnok megparancsolta a kapuőröknek, hogy vigyázzanak és ne bocsássák ki a királyt. Mátyás megérezte a veszedelmet s hogy elhárítsa, egy székereket szerzett s ezt maga előtt hajtva igyekezett ki a város kapuján. A kapuőr látta a gyorsan guruló kerék után siető tót parasztot, jót nevetett s rákiáltott: „Te polyák! Akkora orrod van, mint Mátyás királynak!“ — s botjával jót húzott a király hátára!

A krónikások feljegyzik Mátyás királyról, hogy egy alkalommal török ruhába öltözködve, másodmagával azok közé a kereskedők közé vegyült, akik a törökök táborába eleséget és más holmit vittek eladásra. Mátyás árpát árult, amivel a szultán sátorának közelében telepedett le. Itt mindent megfigyelt, még azt is, hogy hány tál ételt vittek a szultán sátorába.

Ebben a korban már találkozunk a kétkulacsos kémekkel is. Ehhez igen jól értettek a moldvai és havasalföldi vajdák. Igen jó hírszerzők voltak, de megbízhatatlanok; egyszerre kétfelé is kémkedtek, vagy pedig annak a javára, aki pillanatnyilag erősebb volt s akitől többet remélhettek.

Akadnak árulók is. 1521-ben Nándorfehérvár végvárának elvesztését egy áruló okozta. Az áruló augusztus 24-én kiszökött a várból, átment a török táborba s ott apróra elmondotta a védőcsapat nehézségeit.

A török hódoltság idejében a kémkedés Magyarországon igen nagy mérvet öltött; azt mondhatnánk, hogy a történelem hasonlót nem is tud felmutatni. Ezt az idézte elő, hogy a hódoltság korában állandó harcok viharzottak az ország területén. Voltak ugyan a harcokban úgynevezett békeévek, de csak látszólag. A végeken állandóan folytak a portyázások, végvárak ostromai, rajtaütések, lesből való támadások, sőt egyes kisebb csoportok nem egy esetben jó mé-

lyen száguldottak be az ellenség által megszállott területekre. Az ilyen vállalkozások sohasem nélkülözhetők az alapos hírszerzést, katonai viszonyok kikémlelését.

Hozzájárult a kémkedés fellendüléséhez az is, hogy az ország a török hódoltság idejében három részre szakadt és pedig a Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség és a Török Hódoltság területeire. E területek hatalmi tényezői állandóan ellentétben álltak egymással, mindegyik vigyázott arra, hogy a másik kettő kezét ne foghasson egymással az ő rovására.

Ebben az időben, amikor az országban annyi érdek ütközött össze, nagy keletje volt a kémeknek. Igen leleményeseknek s ügyeseknek kellett lenniök, hogy feladatukat elvégezhessék. A fehérvári Hamza bég említi egyik kémjéről: „Énnekem hat esztendeje, hogy Bécsben lakik egy kémem, kinek felesége, gyermekei vannak, ki ha akarja, misét mond, ha akarja, deák, ha akarja, német, ha akarja, magyar, ha akarja, jó kapás, ha akarja, jó katona, ha akarja, sántal, ha akarja, ép lábon jár és minden nyelven jól tud.“ Mintha csak a legmodernebb angol, vagy orosz kémiskolában képezték volna ki.

Ebben az időben az írástudás még igen gyenge lábon állott; a magyar és a török főemberek között is igen sok akadt olyan, aki írni-olvasni nem tudott. Íródeákokat fogadtak fel, akik az írásbeli munkát, levellezéseket elvégezték. A törököknek magyar tolmácsokat kellett fogadniok, hogy a magyar lakossággal érintkezni tudjanak. Ezek az íródeákok és tolmácsok, akik a törököknél nagyon sok katonai dologba be voltak avatva, szorgalmasan küldték jó híreiket a magyaroknak. Különösen kiváltak Adorján deák, a budai pasa íródeákja, ennek veje, Magassy János és egy Pocastitia Vince nevű deák.

A várak körül állandóan kóboroltak, leselkedtek a kémek s ha ez nem járt eredménnyel, akkor követeket küldtek a török basákhöz. Ezek a követek a követség álarca alatt kikémlelték a török csapatok erejét és szándékát.

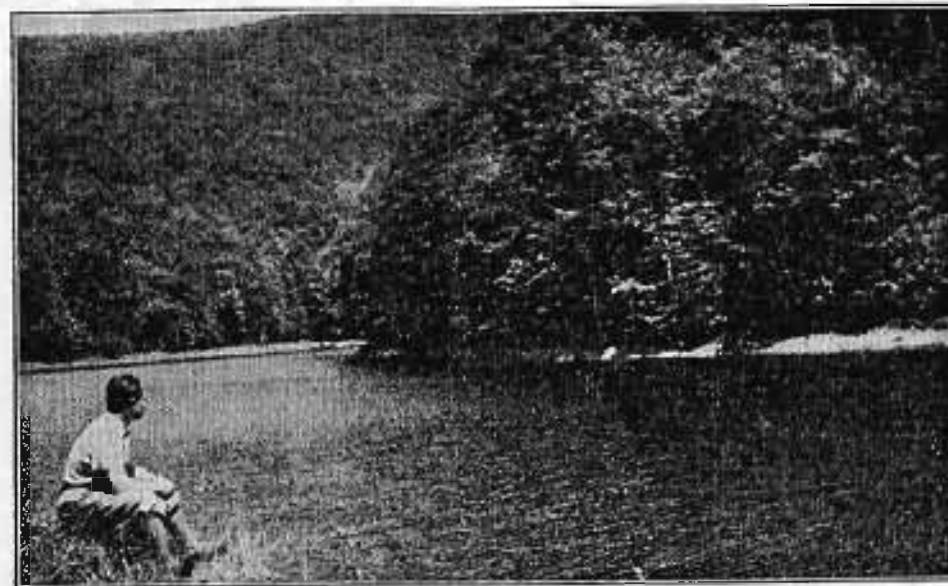
A végeken mindkét fél új várakat, erősségeket, erődítményeket és figyelőházakat emelt, e munkálatoknál mindkét félnek a kémei ott settenkedtek, sőt mint munkások dolgoztak.

A törökök által feldúlt területeken sok ember maradt fedél és kereset nélkül. Ezek éhezve, rongyosan csatangoltak, kóboroltak, s hogy életüket fenttarthassák és kenyeret szerezhessenek, szívesen vállalkoztak a kémkedésre.

Voltak már ebben az időben is hivatásos kémek, akik mesterségszerűen foglalkoztak a kémkedéssel. Ilyenek különösen a délszlávok közül kerültek ki. Ahogy a szükség kívánta, magyarnak vagy töröknek adták ki magukat, annak szolgáltak, aki többet fizetett. A hitüket is gyakran változtatták.

Kémeink beférkőztek a török hadseregbe. Voltak kémeink a janicsárok, szolákok, csauszok, étékfogók, udvari tolmácsok között is, de még az alvó szultán éjjeli őrei között is.

A kereskedők és tőzsérek egyik táborból a másikba jártak-keltek, de megfordultak ezek Bécsben, Budán, Konstantinápolyban is. Mindegyikük valamelyik fél javára, esetleg mindkettő részére, hírszerzéssel is foglalkozott.

Bernáth ezds felv.

Akkoriban több magyar tért át a török hitre, ezek közül igen sokan jó szolgálatot tettek a magyarságnak. A törökök sok magyar asszonyt elraboltak, ezek közül igen sokan, már csak bosszúból is, igen jó hírekkel szolgáltak s gyakran figyelmeztették a magyarokat a közelgő veszélyre.

Mehemed Cselebi nevű török tolmács és íródeák hosszabb ideig raboskodott Eger várában. Zolthay kapitány igen emberséges módon bánt a török rabbal, úgyhogy közöttük őszinte barátság fejlődött ki. Mehemed fogságából való szabadulása után a budai basa szolgálatába állott mint tolmács és íródeák. A meghitt barátság továbbra is fennállott s Mehemed nem feledkezett el a jó bánásmódról; hálából több ízben pontos híreket küldött Zolthay kapitánynak a törökök hadmozdulatairól.

A hadifoglyok vallomását már ebben az időben is felhasználták. II. Rákóczi György hadai az 1653. évben Lupuj oláh vajdát Szucsavába szorították és a várat ostrom alá fogták. Az ostromlottak a várból kitortek, mely alkalommal a kitorők közül a mieink egy kozákot, aki az oláhok oldalán harcolt, elfogtak. Ez a kozák elárulta, hogy Chimielczki kozák hetman fia: Timus, kozákjaival melyik sáncban és melyik sátorban tartózkodik. Tüzereink a bemondás alapján ezt a sátrat vették tüzelés alá oly eredményesen, hogy a cimboráival ott mulatozó Timust halálra sebeztek.

Ebben a korban már a szabotázs eseteivel is találkozunk.

A török hódoltság korában sok nyomát találjuk a diplomáciai kémkedésnek is, amiben Erdély játszotta a vezető szerepet.

Állandó követek voltak már akkor is, de voltak olyanok is, akik csak egy-egy ünnepélyes alkalommal mentek követségbe. Konstantinápolyt gyakran keresték fel a magyar követek, akik adót, ajándékot vittek, békekötéseket hosszabbítottak meg. A végvárak is küldtek egyes követeket a basákhöz. Ezek rendszerint ajándékokkal lepték meg a basákat, egy-egy csete-paté sérelmének jóvátételére. Ezek a követek, amerre csak jártak, alaposan szétnéztek és katonai

adatokat gyűjtöttek. Konstantinápolyban a követeket szinte fogolyként kezelték, még a lakásukból sem engedték ki, de mégis módját ejtették annak, hogy híreket szerezzenek. Igen óvatosan kellett eljárniok, mert a szultán kémkedés esetén még a követekkel szemben sem ismert kegyelmet. Akkor még nem ismerték a követek „területen kívülségét“.

Hogy milyen jó és pontos híreket küldtek, mutatja Erdély fejedelmének Földváry nevű követe által 1651-ben küldött jelentése:

„A janicsárok lázonganak; a szpáhik nem akartak engedelmeskedni és elmenni Kandiába. A velenecések ellen a hajók elindultak; volt a hajók között formára csinált öreg hajó 54, azután öreg mohoma; az ágyúk száma ezeken a hajókon: egyiken-egyiken 80 ágyú, a frank formára csinált hajókon, kin 40, kin 30, húsznál alább nem igen volt; sokban magam is jártam... azt mondják, soha ilyen készülettel nem mentenek, három kapitán basát csináltak, mindenkiket megkaftánozta a császár olyan formán, ha egyik elvész, mindjárt a másik álljon elé, ha ez is elvész, mindjárt az harmadik...; az olaszok is vannak 40 öreg hajóval, kikben mondják, vagy másfélszáz s kikben 200 ágyú vagyon...“

Ez a jelentés dícséretére válhatna bármelyik mostani hírszerzőnek is.

A kuruc-labanc korban a titkos hírszerzés, kémkedés alkalmazásában és módszereiben nem igen találunk haladást. Szervezettség még nem volt, így központilag szervezett hírszerzésről nem is beszélhetünk. A kémek legtöbbször önként jelentkező ügyes, agyafúrt, vakmerő, alkalmi emberekből kerültek ki.

A nemzet ketté volt akkoriban szakadva. Egyik fél az elnyomó osztrákok ellen harcolt, a másik fél az elnyomó mellett vélte a nemzet céljait elérni. A rajtaütések, törbeccsalások játszották a főszerepet, a kémkedés a hadviselés e feladataihoz alkalmazkodott. Elegendő volt ehhez egy-két szemfüles, álruhába bújt, vagy a környékről való ember, aki az ellenséget figyelemmel kísérte.

A hűtlenséget, a kémkedést nagy mértékben előmozdította az is, hogy nagy volt a pártoskodás. A hadviselő felek mesterségesen is szították ezt.

Voltak olyanok, akik meggyőződésből állottak át a labanc táborból a kuruc táborba, de voltak olyanok is, akik a kuruc tábor ügyét vagyonért, pénzért adták el s szegődtek a labancok oldalára.

Ezek jól tájékozódott emberek voltak s pontos katonai adatokat tudtak szolgáltatni.

Állandó béketárgyalások folytak a hadviselő felek között. A semleges nagyhatalmak e béketárgyalásokon közvetítettek. Ezeknek a révén is sokszor pontos híryanaghoz lehetett jutni.

Szokásban volt a hadifogságba jutott katonák kicserélése. Ez annyira ment, hogy a kicserélés módzataira szabályokat állítottak össze. Tiszteket egyenrangúakkal cseréltek ki, tisztektől meghatározott számú közembert adtak. Ezek a fogságból hazatért katonák megfigyelésük alapján igen értékes katonai adatokat tudtak szolgáltatni az ellenségről.

A polgári lakosok a táborok közelében békés munkálatokat végeztek, a földet művelték, vagy mint parasztemberek fuvaroztak. A lakosság szolgálatait mindkét fél igénybevette s ezek vagy önként aszerint, hogy hova húztak, vagy kényszer hatása alatt is szállították a híreket. A lakosságot mindkét fél egyaránt felhasználta az erődítési munkálatokhoz. Ezekről nem volt nehéz megtudni a sáncok állapotát, helyét és erősségét. De gyakran előfordult az is, hogy a kurucok parasztruhába öltözködve, beállottak a császáriak munkásai közé s kikémlelték a labancok erődítéseit.

Pilch Jenő könyvében olvashatjuk ennek az időszaknak egy érdekes kémkedési esetét, kapcsolatban Érsekújvár várának 1704 november 16-án bekövetkezett elfoglalásával.

„A vár a törököktől való visszafoglalás után elhanyagolt karban volt, fedett összekötő árkok hiányoztak és a visszafoglaláskor összerombolt falrészeket csak cölöpkerítésekkel pótolták. Lakossága magyar volt, császári helyőrsége igen gyenge, több olyan tiszttel, akik annak idején a munkácsi várban szolgáltak s akiket Rákóczi is jól ismert. A vár parancsnoka, báró Axman Henrik ezredes keze alatt alig 4—500 német gyalogos és 300 magyar hajdu állott; tűzértsége is gyenge volt. Rákóczi állandóan tájékozva volt Érsekújvár helyzetéről. Híreit egyrészt a kurucokkal rokonszenvező plébánostól, postamestertől, harmincadostól, városbírótól kapta, jórészt azonban Hártl Ernő császári őrnagytól, aki a várőrséghez tartozott. Hártl ezelőtt a munkácsi várban szolgált, onnan is nőült s Rákóczit nagyon tisztelte. Már szeptember havában kijött valami ürügy alatt a várból, titokban találkozott Szentiványi János kuruc ezredessel és közölte vele, hogy a császári helyőrség magyar tagjai már csak rövid ideig akarnak császári zászló alatt szolgálni. Ha Rákóczi be nem veszi a várat, kiszöknek onnan, ha ellenben a kurucok a várat ostromolni kezdik, akkor nemcsak a magyar hajduk, hanem a császári lovasság közül is többen és ő — Hártl — is egész századával csatlakozni fog hozzá. Részletesen tájékoztatta Szentiványit a vár belső szerkezetéről s megígérte neki, hogy mint térparancsnok úgy fogja az őrséget beosztani, hogy a cölöpökkel hevenyészve kijavított gyenge

pontokat a magyar hajduk őrizték. Azt is tudatta, hogy az ágyúk olyan rosszak, alig lehet velük lőni. November első napjaiban — még Solbecen — kapta Bercsényi Nagy István plébános titkos üzenetét a vár alaprajzával. Bercsényi ezt azonnal és örömmel küldte Rákóczinak, megjegyezve, hogy a rajz: „pap munkája, nem csuda, ha nem cifra, de igaz”. Ugyanekkor érkezik a várból egy Köröskényi János nevű porkoláb is, aki részletesen tudja majd tájékoztatni Rákóczit az ostrom várható esélyeiről.”

„A fejedelem október 31-én indult el Vihnyéről Ipolyságra, Bottyán őt összegyűjtött seregéhez. Körülbelül 7—8000 embere volt. Addig már a táborba érkeztek a Szeged ostroma után felszabadult 12 és 16 fontos ágyúk is. A vár ostromának tervét, ügylát-szik Bottyán szerkesztette. A kurucok tudták, hogy az előzmények után nagyobb ellenállásra nem igen kell számítani.”

„Bottyán erős osztagokat küldött a Csallóközbe. Heister csapatainak lekötésére s ezeket úgy irányította, mintha főszereggel Komárom ostromához készülne. Ezzel elterelte Heister figyelmét Érsekújvár felől. Így tehát az ostromló kuruc seregnek csakis a vár gyenge őrségét kellett leküzdeni.”

„Rákóczi november 5—6-ika táján ért a vár alá. Tűzértséggel azonnal megkezdte a gyenge cölöpfalakkal kifoltozott erődítmények töretését. Egy heti tüzelés után ezeken a pontokon meg lehetett kezdeni a gyalogság támadását, annál inkább mert a gondozatlan, beiszaposodott vizesárokot a kurucok a fontosabb pontokon már beszórták vagy áthidalták.

Hártl őrnagy a veszélyeztetett pontok védelmére a Rákóczihoz szító magyar hajdukat osztotta be. Amikor báró Axmann ezredes a kurucok mozgolódásából azt következtette, hogy a gyalogsági ostrom november 15-ike körül várható, Hártl megbízhatatlan magyarjait német zsoldosaival akarta e fontos pontokon felváltani. De a hajduk ellenszegültek Axmann parancsainak, később kéréseinek sem engedve, közölték vele, hogyha el akarja őket onnan távolítani, fegyvert használnak a felváltásukra rendelt császáriak ellen. Axmann erre, hogy a helyőrség nyílt zendülését elkerülje, a hajdukat a helyükön hagyta s a császári gyalogsággal a vár központi épületeibe vonult. November 16-án éjjel azután az ostromló kuruc gyalogság csendben leereszkedett a várarokba s onnan a bástyák tövéhez közeledett. A várbeli magyar hajduk Bakó Péter hajduvajda, Balkó János harmincados, Bogyó Ferenc városbíró és Nagy István plébános vezetésével létrákat, köteleket támasztottak a falhoz s néhány száz kurucot a várba segítettek. A külső várfalak mögött a kurucok sorakoztak és a hozzájuk csatlakozott 300 hajduval együtt felnyomultak a vár piacára, mialatt Hártl a főbbi kaput is megnyitotta. Rákóczi serege beözönlött s vérontás nélkül foglalta el e fontos erősséget.”

Gróf Bercsényi Miklósnak, Rákóczi fejedelem híres fővezérének volt egy érdekes kémje, Koncz Márton. Mesterségére nézve békés molnár volt Tallosson, a Duna csallóközi ágának egyikén. Rajongó, álmodozó természetű volt, aki beszédeit mindig bibliai hasonlatokkal, idézetekkel tarkította. Látnoki ember volt, a falu népe hallgatott minden szavára. Ezt az adottságát használta fel kémkedéseire s mint próféta járt-kelt az ellenség által megszállt területeken.

(Folytatjuk.)

A „Grossdeutschland“ ezred a francia hadszíntéren.

A „Die Woche“ c. német folyóirat cikke nyomán.

1939-ben a német nép vezére a karácsonyestét a „Grossdeutschland“ ezred téli szállásán töltötte. Ez alkalommal a tisztekhez és légénységhez intézett beszédében az ezredet a német nép testőrezredének nevezte el.

Valóban, a „Grossdeutschland“ ezred nemcsak fényes haditetteivel, hanem különleges összeállításánál fogva is rászolgált erre a büszke elnevezésre. Legénységét a birodalom valamennyi kerületéből választották ki. Minden emberének izzó hazaszeretete, a közös nagy cél iránt érzett, határtalan lelkesedése, rögtön felállítás után olyan egységes szellemű csapatosságot kovácsolta őket össze, hogy azt a francia hadjárat alatt a vezetés ismételtelen és nagy sikerrel alkalmazta a legnehezebb feladatok megoldására.

A hadjárat első napjaiban azt a feladatot kapta, hogy erős, ellenséges folyóvédelemmel szemben, keljen át a Maas folyón, törjön rést a francia erődvonalon és nyisson ezzel utat a páncélos hadosztályok számára.

A gépesített, hatásos nehéz fegyverekkel bőségesen felszerelt különleges szervezésű ezred ezt a feladatot páratlan eredménnyel és nem várt gyorsasággal hajtotta végre.

Később, a Weygand-vonal áttörésénél, az előbbihez hasonló feladat megoldása után, győzelmesen nyomult előre Lyon-ig.

A hadjárat alatt véghezvitt fegyvertényeinek itt következő leírása csak egészen szűk keretek között mozoghat. Rohamütege egyik kezelőjének naplójegyzeteire támaszkodva örökíti meg a bosszorkányos gyorsasággal egymást követő nehéz harcok dicsőséges emlékét. A francia győzelem sem hullott érett gyümölcsként, a németek ölőbe: kemény, véres küzdelmekkel, áldozatok árán vívta ki a hadsereg a sikert, amelyben a zuhanóbombázók és páncélos csapatok után legtöbb része a gyalogságnak volt.

A nagy támadás első felvonásának történetében az ezred III. zászlóaljának élményei uralkodnak, amelynek a bevezető harcok alatt egyedülálló kalandban volt része az ellenséges arcvonal mögött.

Később, a maasmenti harcokban, a páncélos vadászszázad rámenős parancsnoka mellé szegődve, vele és századával együtt éljük majd át a Chémery és Stonne körüli véres ütközeteket.

Végül az ezredtörzshöz csatlakozva, az ezredparancsnok távcövén át nézzük végig a Weygand-vonal áttörésének csatáit.

1939. Karácsony.

Az ezred a karácsonyestét a nyugati arcvonal mögött, Montabaur-ban ünnepelte. Ott várakozott a légénység, tisztjeivel együtt, egyik helybéli szálloda ünnepélyesen díszített éttermében, hosszú terített asztalok mellett ülve. Csak az ezred- és zászlóaljparancsnokok hiányoztak még. Azt beszéltek, hogy egyik magasabb parancsnok érkezésére várnak, aki a karácsonyestét velük fogja töltetni.

Pihenő a fronton.

Varatlanul felnyílt az ajtó. A karácsonyi dal, amelyet éppen együtt énekeltek, hirtelen elhalt. Az emberek felugrottak helyükről és tágra nyílt szemekkel meredtek a bejárat felé: a német birodalom vezére állott előttük és hangos szóval köszöntötte őket. Felharsant a „Heil!” kiáltás, aztán néma csend állott be. A vezér közéjük ült. Megvacsoráztak, elbeszélgettek. Végül a következő szavakkal búcsúzott tőlük:

„Tírátok, kik ebben az ezredben a birodalom valamennyi kerületét képviselitek, mint a német nép testőrezredére, egyszer még büszkeséggel fog gondolni az egész nemzet.”

Május 9: Riadó!

Ragyogó, tavaszi nap volt. Az ezred éppen a századik napot töltötte egy kis maasmenti városkában. Ez a nap is úgy kezdődött, mint a többi. A IV. zászlóalj* parancsnoka tisztjeivel és altisztjeivel tanuimányi kirándulást rendezett a közeli Marienburgba. Azt tervezték, hogy a vár megtekintése után együtt fognak uzsonnázni a várkertben.

Lassan, kényelmesen hajtottak felfelé a méredek, napsütötte erdei úton. Gondtalanul beszélgetve,

* A „Grossdeutschland“ ezrednek a rendestől eltérő szervezete volt. A IV. zászlóalj különleges nehéz fegyverekből állt: páncéltörő lövegekből, páncéltörő puskás alakulatokból és egy rohamütegből.

üldögéltek gépkocsijaikon, élvezték a májusi napfényt és nem gondoltak a háborúra.

Hirtelen motorkerékpár zakatolása hangzott fel mögöttük, egyre közeledve. „Jelentést hozok az őrnagy úrnak!” kiáltotta a hírvívő, a kocsik közlébe érve.

„Riadó! Hátra arc! Utániam!” vezényelte a zászlóaljparancsnok, mihelyt a jelentést elolvasta. Mialatt szédületes sebességgel rohantak vissza a lejtős úton szállásaik felé, odafenn a várkertben terített hosszú asztalokon lassanként kihűlt a kávé, mely reájuk várt.

Ezalatt a zászlóalj gépkocsitelephelyén, a rohamüteg 5. lövegének egyik karpaszományos kezelője gépkocsivezetői vizsgájára készült. A vizsga miatt, legnagyobb bánatára, nem vehetett részt a kiránduláson. 14 órákor, vizsgáztatójával együtt bemásztak egy könnyű „Tátra” gépkocsi alá, hanyattfeküdtek s mindjobban belemerültek a gépkocsi alkatrészeinek vizsgálatába. A karpaszományos, az altiszt felszólítására, éppen a fékberendezés működését ismertette, amikor mindkettőjüket kirángatták a kocsis alól:

„Riadó!”

Az altiszt pillanatok alatt eltűnt. A karpaszományos szomorúan nézett utána: vajjon mikor lesz ismét alkalma befejezni a félbemaradt vizsgát? Sok ideje azonban neki sem maradt az elmélkedésre, mert a riadóra keletkezett sürgős-forgás őt is elragadta.

Mint a megzavart hangyaboly, olyan volt a kis városka, néhány perc múlva. Motorkerékpáros hírvívők cikáztak minden irányba. Az utcákon katonák futkostak, a házakban mindenütt málháztak, csomagoltak. Kis fiúk szaladtak a katonák között, hátizsákot és sisakokat cipelve. Az asszonyok útravalót csomagoltak, egyszóval a városka minden lakója lázas buzgósággal igyekezett kivenni részét a riadóból.

1—1 szakasz gépkocsizó gyalogságból, utászokból, páncéltörő lövegekből és harckocsikból álló elővéd már útrakészen állott.

17 órákor, három órával a riadó elrendelése után, az egész ezred menetkészre várakozott a gyülekezőhelyeken, arccal nyugat felé. Körülöttük ott tolongott a barátságos mosolparti város valamennyi épkezláb lakosa, férfiak, asszonyok, gyermekek.

Fölöttük a levegőben, egyik nehéz bombázó raj a másik után húzott el, egyenesen a lemenő nap irányába repülve.

Az elővéd elindult.

Az első nap.

Május 10-én, reggel 8 h 30 I-kör, a menetoszlopba beosztott rohamüteg 5. lövege — egyik tengelyülésén a félbemaradt vizsgájú karpaszományos tüzérrrel — áthaladt a luxemburgi határon. Ragyogó napsütésben, de sűrű porfelhőben gördült tovább széles hernyótalpán a páncélozott löveg. Az útzáratat már mindenütt eltávolították. A lefegyverzett luxemburgi hadsereg katonáinak kisebb-nagyobb csoportjait ácsorogtak az útszélen, békésen cigarettázva.

A belga határon az ezred pihenőt tart.

A rohamüteg lövegei lekapcsolva, lövésre készen állanak az úton. Mögöttük felzárkózva a zöm, élén a páncélvadász lövegekkel. Az út mindkét oldalán zöldelő vetések. Ellenségnek sehol, semmi nyoma. Kiosztják az ebédet.

Az étkezést messziről felhangzó és rohamosan erősödő motorzúgás zavarja meg. Délkeleti irányból feltűnik egy kétmotoros Potez-gép. Elrepül a pihenő oszlop fölött, majd egy merész fordulattal irányt változtatva, ismét feléjük száll. Úgy látszik, támadni akar. Azonnal felhangzik a légvédelmi gépjármű dühös ugatása és a következő pillanatban az eltalált gép lassan ereszkedve, alig 500 méternyire az úttól, földet ér.

Általános ujjongás, mindenki fegyvert ragad és rohan a gép felé. Három francia mászik belőle kifelé. Az első foglyok? Nem. Az elővéd már pár órával ezelőtt elfogott egy francia motorkerékpáros járórt. Mikor ugyanis elérte az első belga falut: Vance-ot, és az élen haladó gépkocsik bekanyarodtak a főtérre, alig 50 méternyire maguk előtt 25 emberből álló francia motorkerékpáros járórt pillantottak meg. A pihenő franciák, félretolva gépeiket az útból, vidáman nevetve, integettek és kiáltottak a pár pillanatra lassító, német gépkocsikra. Szövetséges belga katonáknak nézték őket. Csak akkor tértek magukhoz, amikor minden oldalról pisztoly- és puszkacsövek meredtek feléjük. Lefegyverezték őket. Részükre a háború már befejeződött. Mikor a zöm elhajtott mellettünk, még mindig fejcsóválva állottak az útszélen: ki hitte volna, hogy a németek ilyen gyorsak, hiszen megmozdulásukról csak pár perccel ezelőtt érkezett az első hír.

Messze, hátul a belga arcvonal mögött is furcsa dolgok történtek aznap reggel.

Neufchâteau városában, 50 km-re a határtól, reggel 6 órákor felkelt egy ezredes. Megborotválkozott, gyorsan kiitta kávéját, elbúcsúzott feleségétől és gyermekeitől, majd a kapu előtt várakozó gépkocsiba szállva, megindult ezredének állásai felé.

Alig haladt azonban 10 km-t, német katonák ugrottak elő az út árkából és a következő percben a belga ezredes háborús pályafutása már befejeződött. Fogoly volt.

Egy autobus 14 belga tiszttel útban volt Rancimont felé. Néhány nős tisztet felesége is elkísérte, hiszen ott még nyoma sem volt a háborúnak. Rancimont előtt elakadt az autobus. Tejeskocsik, gépkocsik, kerékpárok hosszú sora állott előttük. Hirtelen sisakos német katonák tüntek fel és még mielőtt a tisztek magukhoz tértek volna, már foglyok voltak. Gépiesen, szó nélkül nyujtották át pisztolyaikat és kardjukat. A hölgyek kétségbeesve ölelték át férjüket. De íme, semmi különös bántódásuk nem esett. Persze ki kellett szállniuk és férjeiktől is hamarosan búcsút kellett vennük.

A „Niwi” vállalkozás.

Néhány héttel a megindulás előtt, a III. zászlóaljból 400 ügyes embert választottak ki. Ezek attól az időtől kezdve gyakran külön gyakorlatoztak. Mit? Miért? Senki sem tudta. Röviden úgy hívták ezt a 400 embert: „Niwi.” Hogy mit jelent ez? A legénységi szobák „jól értesült” embereinek állítása szerint a „Niwi” szó rövidítése ennek a két szónak: „Nie wissen!” (Sohasem tudni!) A résztvevőket baj-

társaik hiába kérdezték, azok csak vállvonogatással feleltek.

Egyik este a zászlóalj valamennyi századánál kihirdették, hogy a „Niwi” legénysége másnap 7 h 30 I-kor gyülekezzen menetöltözetben, tábori szerelvénnyel menetgyakorlatához.

Reggel a „Niwi” pontosan elindult, de erről a menetgyakorlatról soha többé nem tért vissza.

A vezetés már akkor elhatározta, hogy a kiválasztott 400 embert, köztük egy szakasz kiképzett rohamutast, repülőgépen, több lépcsőben és két csoportban átszállítja a belga vonalak mögé. A déli csoportot Garski alezredes parancsnoksága alatt Witry közelében, az északi csoportot Krüger százados parancsnoksága alatt Nives határában szándékoztak a földre csempészni. A két helység nevének kezdőbetűiből adódott a vállalkozás elnevezése: „Niwi”.

Reggel 5 h 35 I-re volt kitűzve a belga határ átlépésének időpontja. A déli csoport útrakészen áll a repülőtéren. Hajnalodik, derült, szép idő ígérkezik.

A hangulat kitűnő. A vidám üdvözlés, amelylyel az emberek parancsnokukat, Garski alezredest fogadják, a közeli község minden lakóját felkölti álmából.

Az altisztek még egyszer megvizsgálják a felszerelést. Köpenyek és hátizsákok visszamaradnak. Minden embernek a mellén két kenyérszák van keresztben átvetve. Egyikben lőszer és kézigránátok, a másikban élelmiszer. Hús- és főzelékkonzervek, szalámi, kolbász, kétszersült és csokoládé, sőt mindenkinél kis gyorsfőző, szilárd égőanyaggal.

Még egy rövid megbeszélés előbb a szakaszparancsnokok és a rajparancsnokok, majd a rajparancsnokok és rajuk között. Az emberek némán intenek a fejükkal. Kívülről tudnak már mindent.

Végre felhangzik a parancs az indulásra.

5 h 20 I-kor szállanak fel a déli csoport első gépei. A legelsőben az alezredes, segédtisztjével, irnokával és még két puszkás emberrel. Pontosan 5 h 35 I-kor repülnek át a luxemburgi határt. Lent a földön emberek futnak ide-oda, majd megpillantva a gépeket, földhöz vágódva igyekeznek rejtteni magukat.

Pár perc múlva már a belga vonal fölött is elszállanak anélkül, hogy lövés esne rájuk. Félórai úttal megérkeznek pontosan oda, ahová a leszállást tervezték. Witry és Traimont között, az út mindkét oldalán hosszan elnyúló réten érnek földet a gépek. Az alezredes ugrik ki elsőnek a gépből, kezében géppisztollyal. Ebben a pillanatban megpillant az úton két személygépkocsit, amint eszeveszett iramban igyekeznek Neufchâteau felé. Hiába, nagyon is messze vannak, pisztolylovással már nem lehet elérni őket. Eszerint Neufchâteau-ban rövidesen már tudni fognak leszállásukról.

Az a két gép, amely rajtuk kívül még leszállott, már ismét felemelkedik. A környéken minden kihaltnak látszik. Az út túlsó oldaláról futva közeledik a csoport néhány embere, két géppuskával. Ezek parancsot kapnak, hogy azonnal zárják le az utat. Közben összeverődnek mindnyájan, akik eddig megérkeztek. Az alezredes, segédtisztje, egy írnök, egy küldönc, egy szakaszparancsnok, öt ember és két géppuska. Ügylátszik, több gép eltévedt.

Légvonalban 60 kilométernyire vannak saját csapataiktól és a következő szállítmány csak 8 órákor érkezik meg.

Mindenekelőtt gépkocsikra van szükségük. Az út közelében lesben állva, felcsapnak útonállóknak.

Először egy motorkerékpárost tartóztatnak fel. Később néhány személygépkocsit, végül egy nagy tehergépkocsit, úgyhogy csakhamar 8 gépkocsi áll rendelkezésükre. A csoport gépesítésének kérdését ezzel megoldották. De egyelőre tanácsosnak látszik, hogy a zöm beérkezéséig visszahúzódjának.

A gépkocsikkal és a foglyul ejtett utasokkal egy közeli magaslatra vonulnak vissza, ahonnan a műútra jó a kilátás, szükség esetén a kilövés is. Most még minden nyugodt és csendes.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Gyűjtogatás nyomozása.

Beküldte: VÁGI IMRE főtörzsőrmester (Székesfehérvár).

A verebélyi őrsparancsnokság 1939. október 24-én a székesfehérvári 2. nyomozó-alesztály parancsnokságnak távbeszélőn az alábbiakat jelentette:

„1939 október 24-én virradóra Varga Imre* és 9 társa mohi lakosok pajtájá leégett. Kár: 12.500 P. Mivel a nyomozás megindításához minden támpont hiányzik, polgári ruhás nyomozó kivezénylését kérem.”

Az alesztály parancsnok úr az őrs támogatására engem rendelt ki.

Az őrsre megérkezve, a nyomozást irányító Hadnagy Ádám alhadnagy szakaszparancsnok úrnál jelentkeztem, aki az addig végzett nyomozás eredményéről tájékoztatott azzal, hogy a rendelkezésre álló adatok szerint szándékos gyűjtogatás látszik fennforogni, azonban gyanúba vehető személy még nincs.

A helyszínen az alábbiakat állapítottuk meg:

A tűz 1939. október 23-án 17—18 óra között a község Déli kijáratánál Varga Imre telkén, a zsuppal fedett pajtájában elhelyezett* takarmányszalma közt keletkezett. A tűz áttérjedt a szomszédságban lakó Szücs Mátyás telkére is, akinek takarmányszalma közt a kazalba rakott szalmája szintén elégett.

Amikor a lakosság e tüzek oltásával volt elfoglalva, 22 óra tájban a község Északi részén Pártos András pajtája gyulladt ki. A tűz innen is áttérjedt a szomszédos pajtákra és kazlakra s így még 7 egyént ért jelentős anyagi kár.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

A tüzek keletkezésének okát vizsgálva megállapítottuk, hogy:

a) Mohi községben 1903. év óta 1939. szeptember 11-ig tüzeset nem fordult elő.

b) 1939. szeptember 11-én 21—22 óra között a község Északi részén, Kormos Pál pajtája kigyulladt. A tűz elharapózása következtében még 5 szomszédos telektulajdonos szenvedett jelentősebb kárt.

E tüzeset ügyében lefolytatott nyomozás a tűz keletkezési okát minden kétséget kizáró módon nem tudta tisztázni és így öngyulladás állapotát állapította meg.

c) 1903. év óta a község lakossága az időközben lejárt biztosításokat nem újította meg azzal az indoklással, hogy a községben tüzeset nem fordul elő s így a befizetett biztosítási díj kárba veszt.

d) Az 1939. szeptember 11-i tüzeset után a lakosság egy része lakóházait, gazdasági épületeit, takarmány- és szalma készletét tűzkár ellen újból biztosítani kezdte.

e) Az október 24-i tűz kiütésének időpontjában, valamint a megelőző napokban borús, esős idő uralkodott.

f) A tűz színhelyén elsőnek megjelent személyek előadása szerint a tűzfészek minden esetben a takarmányos pajtákból volt és a tűz belülről terjedt ki felé. Ezt megerősítette a helybeli tűzoltóparancsnok is.

g) A tüzek keletkezésének időpontjában a házhoz tartozó személyek a lakásukban tartózkodtak és a telkükön támadt tüzről másoktól értesültek.

h) A leégett takarmányos pajták, takarmány- és szalmakazlak nem voltak biztosítva.

A fenti adatok figyelembe vétele mellett a „Mi történt?” kérdést az alábbi feltevésekkel igyekeztünk tisztázni:

Az előfordult tüzeseteket

1. gyermekek játéka vagy pajkossága,
2. világítással való gondatlan bánás,
3. egyéb gondatlanság vagy hanyagság,
4. bosszú, vagy
5. biztosítási ügynök anyagi haszonszerzésre törekvése idézhette elő.

E feltevések alapján beszerzett adatok vizsgálatánál az 1., 2., 3. és 5. pont alatti feltevéseket el kellett ejteni, mert ilyen okokra utaló adatok nem merültek fel.

A 4. pont alatt tárgyalt feltevés alapján megkérdéztett tűzkárosultak azt adták elő, hogy a múltban haragra, bosszúra senkinek sem adtak okot és senki sem fenyegette meg őket.

A más irányban végzett puhatólás sem vezetett sikerre s így a tüzesetek kiderítetlenek maradtak. Mivel további tevékenységem kilátástalannak látszott, bevonultam a nyomozó alosztályhoz.

1940. szeptember 26-án a verebelyi őrsparancsnokság az alábbi írásbeli jelentést tette:

„Folyó hó 26-án virradóra Szekeres Ádám és 3 társa pajtája a benne elhelyezett takarmánnyal együtt leégett. Kár: 3.700 P. Szándékos gyújtogatás látszik fennforogni, polgári ruhás nyomozó kivezénylését kérem.”

Az alosztályparancsnok úr az őrs támogatására ezúttal Nemes Miklós őrmestert vezényelte ki.

Ez a nyomozás sem járt eredménnyel.

1941. január 14-én a kiderítetlenül maradt tüzesetek pótnyomozására engem vezényelték ki.

Tekintettel arra, hogy a már rendelkezésre álló adatok bosszúból elkövetett gyújtogatásra engedtek következtetni, a pótnyomozás során ehhez a feltevéshez igyekeztem adatokat gyűjteni. Bár ilyen irányban a múltban is végeztünk adatgyűjtést, mégis e kérdés tisztázásától vártam eredményt.

A pótnyomozás során Laki Béla mohi földmivestől az alábbiakat tudtam meg.

1938. október első felében a cseh pénzügyőrök Mohi község szőlőhegyén bórösszeírást végeztek s ezért a község férfitulakosságának nagy része a szőlőhegyen tartózkodott.

Ebben az időben a község szélén egy 4 kocsiból álló cigány-karaván táborozott. A karaván nő-tagjai koldulás ürügye alatt a községbe mentek s ott kisebb-nagyobb lopásokat követtek el. A károsultak között volt özv. Jeges Mártonné is, akitől ruhát loptak. A lopás felfedezése után özv. Jegesné kiüzent a szőlőhegyen levő fiának, hogy menjen haza, mert a cigányok a lakásába betörték. Amikor ifj. Jeges Márton erről értesült, összegyűjtötte a közelében tartózkodó mohi lakosokat és elhatározták, hogy a cigánykaraván tagjait megtámadják. Elhatározásukat tett követte. A támadás előtt a cigánykaraván férfi tagjai a közeli erdőbe menekültek, míg a nők és gyermekek a kocsiknál visszamaradtak. Jeges és társai a nőket és a gyermekeket szőlőkarókkal ültelgelni kezdték, a kocsikat feldöntötték és rakományukkal együtt felgyújtották, a lovakat pedig szélnek eresztették. A karaván férfitagjai ezt látva, Jegest és társait azzal fenyegették meg, hogy: „Megálljatok, ezt meg fogjátok keserülni, mert felpörkölünk benneteket!”

Laki Bélának ezt a közlését a verekedésben résztvevő egyének is megerősítették.

Ezek után arra következtettem, hogy a soroztos gyújtogatásokat annak a cigánykaravánnak a tagjai követhették el, akiknek hozzátartozóit ifj. Jeges Márton és társai bántalmazták.

Feltevésem helytállóságának ellenőrzéséhez azonban mindenekelőtt tudnom kellett, hogy kik voltak a cigánykaraván tagjai és jelenleg hol tartózkodnak. Ez látszólag nehéz feladatnak ígérkezett, mert a cseh uralom alatt a cigányok szabadon vándoroltak egyik helyről a másikra. Ehhez járult még az is, hogy a Felvidéknek csak egy része tért vissza és nem látszott kizártnak, hogy az általam keresett cigányok a jelenlegi Szlovákia területén tartózkodnak és onnan jöttek át a közvetlen határ mentén fekvő Mohi községbe gyújtogatni. A cigánykaraván tagjainak és jelenlegi tartózkodási helyüknek felderítésére egy a múltban a cigányok között már jó szolgálatokat végzett cigány B. egyénemet bíztam meg.

1941. augusztus 21-én a B. egyén arról értesített, hogy a mohi gyújtogatásokat a nagykalnai cigánytelepen lakó 5 cigányférfi követte el. B. egyénem közölte nevüket és egyéb személyi adataikat is.

Az alosztályparancsnok úr a nyílt nyomozás lefolytatására Dorogi Mihály v. törzsőrmestert vezényelte ki.

Dorogi v. törm. a cigányokat őrizetbe vette és velük szemben a nyomozást a verebelyi őrsrel karöltve lefolytatta. A gyanúsítottakat a terhükre rótt bűncselekmények elkövetését rövidesen be is ismerték s a következőket adták elő:

1938. október havában — a közelebbi időpontot meghatározni nem tudták — Mohi község szélén tanyáztak. A karaván nőtagjait a községben lopáson tettenérték s ezért a község lakossága megtámadta őket. Asszonyaikat és gyermekeiket véresre verték, szekereiket ágyneműjükkel, egyéb holmijukkal együtt elégették. E miatt érzett bosszútól vezérelve együtt elégették a gyújtogatásokat. Azért vártak mindig az őszi hónapokig, hogy bosszújukat lehetőleg az évforduló napján elégték ki. 5 rendbeli betöréses lopás elkövetését is beismerték.

Gyanúsítottakat a verebelyi őrsparancsnokság elfogta és tényvázlattal az ipolysági kir. ügyészségnek adta át.

Tüzesetek nyomozása általában mindig nehéz feladat. A helyszíni nyomok legtöbbször hasznavetetlenekké válnak vagy nagyfokú elváltozáson mennek át s ezért előfordulhat, hogy a tűz keletkezésének okát csak feltevések segítségével lehet kideríteni s ha nyilvánvaló is a gyújtogatás, nehéz út vezet a tettesek kézrekerítéséig. Legtöbbször hozszadalmos, kitartó puhatólással juthat el a nyomozó csendőr az első értékes adathoz.

Ez történt a leírt esetben is.

Tanulságos példa ez a nyomozás arra, hogy a cselekmény indító okát sokszor messze a múltba visszanyúlva kell keresni. Ebben a tekintetben a látszólag jelentéktelen, vagy első benyomásra az ügytől távol állónak tetsző adat is fontos lehet.

Az ismertetett eset a pótnyomozás jelentőségét is kidomborítja. (Szerk.)

HALOTTAINK

Nyugállományú bajtársaink közül meghalt:

Piriczki Dénes szv. főtörzsőrmester (IX. ker.), a Kolozsvárt 1944 június 2-án ért bombatámadás következtében.

Bertalan Lajos alhadnagy (II. ker.), 1913—1943-ig szolgált,

Császár István főtörzsőrmester (VI. ker.), 1908—1932-ig szolgált,

Góznér Mátyás főtörzsőrmester (IX. ker.), 1896—1913-ig szolgált,

Major József I. főtörzsőrmester (IV. ker.), 1911—1927-ig szolgált a testületben.

Kegyelettel őrizzük emléküket!

Csak kifogástalan árút

szállító cégek hirdethetnek lapunkban. Ehhez az is szükséges, hogyha olvasóinknak a vásárlások során bármelyik cég ellen kifogása merül fel, ez a mi tudomásunkra jsson. Kérjük tehát olvasóinkat, közöljék velünk kifogásaikat, hogy jogos panasz esetében törölhessük hirdetőink sorából az illető céget.

Használjunk csendőrségi levelezőlapokat, mert művészi értékűek, olcsók és jövőben elmaradhatatlanul az emlékbizottság a háborúban és békében hősi halált halt csendőrök emlékének megőrzésére fordítja.

Hírek.

Kitüntetések adományozása. A Kormányzó Úr Ó Főméltósága legfelsőbb elhatározásával megengedni méltóztott, hogy Császár István alezredes a részére adományozott Német Sasrend Erdemkereszt I. fokozatát a kardokkal elfogadhassa és viselhesse; elrendelni méltóztott, hogy **Dieserő Elismerése** tudtul adassék: **dr. Rakovszky Antal** századosnak, Bácskában a „Jugoszláv hazai hadsereg” elnevezés alatt katonailag szervezett államellenes mozgalom lefektetése terén, nyomozó csoport parancsnoki minőségben felmutatott kiváló és eredményes teljesítményeiért; továbbá egy nemzetellenes szervezkedés felgöngyölítése alkalmával nyomozói minőségben teljesített kiváló szolgálataiért **adományozni** méltóztott a Magyar Ezüst Erdemérmét: **Hornvág Sándor I.** főtörzsőrmesternek (közp. nyomozó parság), a Magyar Bronz Erdemkeresztet: **Fehér Sándor I.** főtörzsőrmesternek (IV. ker.), a Magyar Bronz Erdemérmét: **vitéz Fekete Gyula** főtörzsőrmesternek (II. ker.); nyugállományba helyezésük alkalmából **adományozni** méltóztott a Magyar Bronz Erdemkeresztet: **Tóth Mihály I.** alhadnagynak (III. ker.), 39 évi csendőrségi szolgálata alatt őrs- és szakasparancsnoki minőségben a közbiztonsági szolgálat irányítása, valamint az alárendeltok oktatása és nevelése terén felmutatott kiváló teljesítményeiért, **Székely János** irodai alhadnagynak (III. ker.), 34 évet meghaladó csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálatban, majd számvivői és irodai beosztásban teljesített kiváló szolgálataiért; a Magyar Bronz Erdemérmét: **Mező Pál** szv. alhadnagynak (I. ker.), 30 évet meghaladó csendőrségi szolgálata alatt különböző beosztásokban, legutóbb mint gazdasázközigazgatási hivatalhoz beosztott számvivő, a gazdasázközigazgatási szolgálat terén felmutatott kiváló teljesítményeiért.

Hadirokkantjelvény adományozása. A m. kir. honvédelmi miniszter úr a Kormányzó Úr Ó Főméltósága nevében adományozta a **Hadirokkant-jelvényt** a sebesülési érem szalagjára: **Tátray István** ny. alezredesnek.

Áthelyezés, tartós vezénylés, kinevezés, beosztás. A m. kir. honvédelmi miniszter úr — a m. kir. belügyminiszter úrral egyetértésben **áthelyezte: Horkay József** alezredest Nagyváradról Budapestre, **vitéz nemes csikszentmihályi Balla József** alezredest Sepsiszentgyörgyről Nagyváradra, **Bertényi Jenő** őrnagyot Nagykanizsáról Sepsiszentgyörgyre, **Nyitrai Ágoston** századost Szegedről Budapestre, **dr. Jant István** főhadnagyot Szombathelyről Nagykanizsára, **dr. Balassa Bálint** főhadnagyot Budapestről Szekesfehervárra, **Gerencsény Mihály** főhadnagyot Budapestről Szegedre, **dr. Gadányi Elemér** főhadnagyot Tatáról Budapestre, **Márczy Róbert** hadnagyot Szentendréről Budapestre, **Kot-**

Az ungvári tanzásználj 1. tanzásznánál **Biró György** (III. ker.), a 2. tanzásznánál **Lippsei Ferenc** (VI. ker.) szakaszvezető a járórtársi iskolát elsőnek végezte.

tan **Dénes** psz. zászlóst Szabadkáról Szombathelyre, dr. **Györki Jenő** psz. zászlóst Zalaegerszegről Lentibe, **Reskovicz Agoston** hadnagyot Berettyóújfaluból Nagyváradra; **tartósan vezényelte: Versényi Károly** alezredest Székesfehérvárról Budapestre, vitéz nemes **Febrdecs Gyula** őrnagyot Szentendréről Budapestre, dr. **Bodolay Endre** főhadnagyot Nagyváradról Beregszászra; **kinevezte: Utczás Mihály** századost a székesfehérvári nyomozó alosztály parancsnokául; **beszította: Botond László** II. főhadnagyot a törzsalosztály ideiglenes parancsnokául, **Náday Ferenc** g. alezredest a budapesti I. kerület gazdaszaktőzizagatási hivatalához ideiglenes főnökhelyettesi minőségben.

A m. kir. csendőrség és rendőrség felügyelőjének beszéde a **Mosonyi-utcai rendőrlaktányában**. Vitéz **Faragó Gábor** altábornagy, a m. kir. csendőrség és rendőrség felügyelője f. évi augusztus 4-én megjelent a budapesti Mosonyi-utcai rendőrlaktányában, ahol fogadta a rendőrség tisztí és tisztviselői karának, a detektívtestületnek és a rendőrlegénység küldöttségének jelentkezését. Ez alkalommal hosszabb beszédben mutatótt rá a katonásított rendőrség feladataira.

Bevezető szavaiban megemlékezett a m. kir. csendőrség és rendőrség felügyelőjévé történt kinevezéséről, majd mind a maga, mind a csendőrség nevében üdvözölte a fogadására megjelenteket és rajtuk keresztül az egész rendőri testületet, mely az átszervezéssel a csendőrség testvér fegyvernemévé vált.

— Ettől a pillanattól kezdve — mondotta — a rendőrségnek is ugyanaz lehetne a jelszava, mint ami a csendőrségé: „Híven! Becsülettel! Vitézül!” A „Híven!” szó azt fejezi ki, hogy tántoríthatatlan hűséggel állunk a Kormányzó Úr Ó Főméltósága mögött. Ebben a hűségben bennünket senki, semmiféle módon: sem szóbeszéddel, sem rágalmozással, vagy rosszindulatú beállítással megingátni nem tud. A jelszó második tagja: „Beccülettel!”, annyit jelent, hogy semmiféle anyagi, vagy erkölcsi előnnyel megingathatók nem vagyunk. Sem a csendőrséget, sem a rendőrséget megvásárolnia seniknek nem lehet. A jelszó harmadik tagja: „Vitézül!”, a kötelezőteljesítésnek az élet feláldozásáig való értelmezése.

A Felügyelő Úr ezután a rendőrség átszervezésének jelentőségét méltatta. A rendőrség katonásítása azt jelenti, hogy katonás fegyvellemmel, lovagiassággal, puritánsággal úgy végezze kötelességét, ahogyan azt a katonai szabályok előírják. Ezek a kifejezések nem ismeretlenek a rendőrség előtt, mint ahogyan nem ismeretlen a tartalmuk sem. Mégis azért kell ezeket külön is hangsúlyoznia, mert a katonaságnál, tehát a hadseregben, amelynek mostantól kezdve a rendőrség is tagja, leegyszerűsített életformák vannak. Leegyszerűsített életformák között intézünk el minden olyan ügyet, amelyet mások sokkal bonyolultabban végeznek.

Mind a csendőrség, mind a rendőrség tagjai hős ka-

tonái az államnak, ott, ahová őket a sors, a haza érdeke állítja. Nem kis jelentőségű ez különösen ma, amikor rendőreinknek állandó bombazápor közepette, sokszor fedezék nélkül kell posztjukon állaniuk, csendőreinknek pedig a partizánokkal kell állandó harcot vívniuk. Az otthon, a családi tűzhely katonái vagyunk. Hősi halottaink száma napról-napra növekszik. Ne mondja tehát senki azt, hogy a csendőrség vagy a rendőrség, vagy mind a kettő tagjai olyan katonák, akik nem harcolnak.

Nagyon jól tudjuk, hogy a rendőrség és a csendőrség nem mindenütt, nem minden körben közkedvelt. Ez világos és szolgálatunkból folyik, mert olyan emberekkel, főleg bűnözőkkel van dolgunk, akik nem szívesen látják a rend és a fegyvellem fenntartását, az élet- és vagyonbiztonság megővését. Ezeknek a vélekedése nem érdekel bennünket. A lényeg az, hogy nekünk a rendet, a fegyvelmet, az élet- és vagyonbiztonságot fenn kell tartanunk, függetlenül attól, hogy kedveltek vagyunk-e, vagy sem és fenn is tartjuk. A kötelezőteljesítésben nincs semmi különbség a tábormok és próbarendőr között. Minél magasabb rendfokozata van valakinek, annál nagyobb a felelőssége és annál nagyobb az a teher, amelyet a szolgálat reá ró.

— Rá kell még mutatnom arra is — mondotta —, hogy előttünk nincs valláskülönbség, mi nem ismerünk nemzetiségeket, politikai pártokat, társadalmi osztályokat. Mi csak egyet ismerünk: azt, hogy a törvényt mindenkinek be kell tartania. Mi nem vagyunk hivatva arra, hogy törvényeket alkossunk, tehát nem vagyunk jogosítottak arra sem, hogy politizáljunk. Mi arra vagyunk hivatva, hogy azok parancsait teljesítsük, akiknek a parancsai alatt állunk, tehát Kormányzó Úr Ó Főméltóságát és a felelős kormányt. A parancs teljesítésből folyik, hogy tekintet nélkül mindenre, a parancs végrehajtassék; még pedig erőteljesen. Az „erőteljes” szó nem jelent durvaságot, mert a durvaság egyenlő az alacsonyabbrendűséggel.

Az ország szeme most rajtunk van, sokkal jobban, mint eddig. A csendőrség és a rendőrség olyan éles kard, amely hüvelyébe van rejtve és csak nagy események rántják ki. Ha ilyen nagy események bekövetkeznének, akkor előjáróink ezt a kardot kirántják és használni is fogják, mi pedig meg vagyunk róla győződve, hogy ez a kard meg fogja tenni a kötelességét. Én azonban remélem, hogy erre a kardrántásra nem lesz szükség!

A beszéd után a csendőrség és rendőrség felügyelője megemlékezett a rendőrlaktányát és elismerését fejezte ki az ott látottakon.

Dicséretet. A m. kir. 19. honvéd tartalékhadosztály parancsnokság dr. **Furkas János** orvosőrnagyot, mint a 19. tábori kórház parancsnokát az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálataiért hadosztályparancsnoki dícséretben részesítette. A **kassai m. kir. honvéd hadtest parancsnoka okirati dícsérő elismerésben** részesítette **Pósa Pál** őrmestert (VIII. ker.), a Szovjet elleni hadműveletek alkalmával a tábori rendészeti szolgálat terén, az ellenség előtt teljesített kiváló szolgálataiért. A **m. kir. honvéd hadosztály vonatparancsnokság dícsérő elismerésben** részesítette **Tompa Miklós** főtörzsőrmestert (VIII. ker.), mert mint csapat-csendőr tiszthelyettes a reá bízott nyomozási és csapat-csendőri feladatokat a legnagyobb körültekintéssel és lelkiismeretességgel oldotta meg. A **szombathelyi III. csendőrkörület parancsnoka nyilvános dícsérő elismerésben** részesítette **Lajos Gyula** őrmestert és **Vörös Gyula** szakaszvezetőt, mert járőrszolgálatuk alkalmával egy ellenséges bombázógép parancsnokát, aki sérült gépből kiugrott, tűzharc közben elfogták. A **pécsi IV. kerület parancsnoka okirati dícsérő elismerésben** részesítette **Sarany Lajos** főtörzsőrmestert és **Ihász Gyula** őrmestert, mert a honvéd kincstár kárára 20.000 pengő értékben ismeretlen tettesek által ellopott igen nagy mennyiségű felszerelés, ruházati, lábbeli és élelmiszeri cikk tetteseit 134, illetve 390 órán át tartó fáradtságos, de igen buzgó nyomozás során kinyomozta és 47 gyanúsítottat juttatott az igazságszolgáltatás kezére;

nyilvános dícsérő elismerésben részesítette **Fehér József** IV., **Csuvári Lajos**, **Tóvári Imre** szakaszvezetőket és **Moór Lajos** psz. tizedest, mert a fenti nyomozás alkalmával járőrvezetőjüket hathatósan támogatták. A **miskolci VII. kerület parancsnoka okirati dícsérő elismerésben** részesítette **Bérczes József** II. és **Fővényesi Győző** őrmestereket, mert 1943/44. évben a Belügyminisztérium Allamvédelmi Központ nyomozó csoportjához vezényelve, a délvidéki kommunista (partizán) szervezkedés nyomozásában vett részt. Alapos munkájával, öntevékenységgel és bátorságával a nyomozást nagymértékben elősegítette.

Halálos baleset. A tábori csendőr nyomozó osztaghoz vezényelt **Zalaréti Ferenc** törzsőrmestert július 24-én Budapesten egy villamos halálra gázolta.

Csendőregyén vizsfolultása. A magyarláposi őrsre beosztott **Kovács Ferenc** III. psz. tizedes július 23-án, Magyarlápos községben, fürdés közben a Lápos patakba fulladt.

Csendőrségi Közlöny. 30. szám. Vadászati tilalmi idők megállapítása. A Kormányzó Úr Ó Főméltósága által Budapesten, az 1943. évi augusztus hó 20. napján, a kimagasló érdemeket szerzett harcosok külön elismerésben részesítése tárgyában kiadott legfelsőbb elhatározás végrehajtása. Hatályon kívül helyezett könyvek értékesítése. 31. szám. Légítámadás folytán ügyeik ellátásában akadályozott személyek javára a polgári peres és nemperes eljárásban, valamint magánjogi kötelezettségek körében megállapított kivételes rendelkezések. A m. kir. honvédség határozati közegeinek fegyverhasználati joga és a rendkívüli fegyverhasználati jog hatálybaléptetése és a végrehajtására vonatkozó rendelet. Egyenruhával el nem látott honvédek és munkaszolgálatosok megkülönböztető jelzései. Nagyváradon háradoszárny felállítás. Csendőrségi nyomtatványok központi biztosítása.

Megjelent a Magyar Szárnyak legújabb száma. Jánosy István európai viszonylatban is elsőrendű repülőfolyóirat új számában a magyar és külföldi repülés legújabb vívmányait, eseményeit ismerteti. László István képes riportja az arcvonalon küzdő magyar zuhanóbombázók hőstetteiről számol be. Érdekes képsorozat mutatja a haderőnkívüli repülőképzés most megindult munkáját. A légvédelmi tüzéségről Nagy Ernő, a repülőtípusok felismeréséről Sebesi László fr. Vitéz Járómy Árpád százados folytatja ifjúsági repülőcikk-sorozatát. Repülőregény, képes oldalak, érdekes műszaki és repülőhírek teszik teljessé a lap legújabb számát. A Magyar Szárnyak új számának ára 1 pengő. Mutatványtámogatás kívánatra készséggel küld a kiadóhivatal (VII., Király-u. 93.)

Kérelem. Szili József rendőrségi altiszt (Beszterce, rendőrkapitányság) kéri **Horváth János** 1904. évi és **Szalai József** 1902. évi születésű csendőr törzsőrmestereket, hogy címüket közöljék vele.

SZEMÉLYI HÍREK.

Előléptek törzsőrmesterré a debreceni VI. kerületben: Pozsonyi László őrmester; őrmesterré a **kolozsvári IX. kerületben: Tóth-Szabó Pál** szakaszvezető; **próbaszolgálatos tizedessé a debreceni VI. kerületben:** Keszthelyi Rudolf, Rupert István; a **miskolci VII. kerületben:** Ézsás András, Forgács Dezső; a **kolozsvári IX. kerületben:** Bibó Sándor próbaszolgálatos őrzvezető; **próbaszolgálatos őrzvezetővé a kolozsvári IX. kerületben:** Tóth Sándor Gyula I., L. Papp Lajos Bálint III.; a **marosvásárhelyi X. kerületben:** Boldizsár Dénes, Bozsoki István, Dékány Ferenc, Dóczé András, Kurkó István próbaszolgálatos csendőrök.

Kinevezés. A kolozsvári IX. kerület állományába tartozó **Sólyom Jenő** főtörzsőrmester őrsparancsnokká kineveztetett.

Véglegesítették az alábbi szakaszvezetőket az előírt próbaszolgálati idő letelte után, a **székesfehérvári II. kerületben:** Iván Zsigmond, Nagy Ferenc IV.; a **miskolci VII.**

kerületben: Elek János, Harangi Árpád, Márton Antal, Tar Imre, Hajdu Andor, Zséli József, Bolgár László, Szántai Sándor, Asztalos Árpád, Boruzs Sándor, Kozák István, Méreg József, Papp Ferenc, Kormos János, Szegekl Imre, Balogh József, Vághy Gyula; a **kolozsvári IX. kerületben:** Lakó Károly, Dákó József, Fábrián Tamás, Nagy Kálmán II. és Debora József.

Házasságot kötöttek a szombathelyi III. kerületben: Keresztes István II. törzsőrmester és Tóth Elvira Alsószőlőnkön, Nemes István szakaszvezető és Déncs Ilona Sorkifaludon, Törzsök Mihály őrmester és Horváth Terézia Csepregen; a **szegedi V. kerületben:** Vass Mihály őrmester és Hugi Zsuzsanna Kiskőrösön, Berla János törzsőrmester és Ludányi Rozália Kiskunfélegyházán, Battonyai Károly őrmester és Tóth Franciska Kecskeméten, Varró Ferenc őrmester és Ujházi Anna Ilona Péterrévén; a **miskolci VII. kerületben:** Bagó Mátás őrmester és Hajas Mária Jászladányban, Fővényesi Győző őrmester és Huszár Anna Pétervásáran; a **kassai VIII. kerületben:** Herédi Ferenc őrmester és Szöllősi Veronika Nyirgyulajon, Demeter Sándor I. őrmester és Peryne Erzsébet Balassagyarmaton, Csapó József őrmester és Mészáros Rozália Záhonyban, Szederhádi István őrmester és Mészáros Berkecz Mária Szentesen, Kollár Ferenc őrmester és Batta Zsófia Gyulaházán, Bujdosó Péter őrmester és Hajdu Pirocska Szentesen, Tóth János II. őrmester és Katona Etel Dombrádon, Molnár Albert őrmester és Dékány Anna Felsőközponton, Papp Ilés őrmester és Hajdrik Ilona Kaplonyban, Kincses József őrmester és Szűcs Agnes Gyulán, Armos Károly őrmester és Papp Rózsa Vámosperesen; a **kolozsvári IX. kerületben:** Péteri József őrmester és Bokor Mária Csokonyavisontán.

Született Perlaki Elemér századosnak Géza fia, dr. Várhelyi Tibor századosnak Veronika leánya, Finta László g. főhadnagynak Margit Mária Márta leánya; a **székesfehérvári II. kerületben:** Rendes Géza őrmesternek László fia, Csigei József őrmesternek József János fia; a **szombathelyi III. kerületben:** Várnagy János II. főtörzsőrmesternek Vilmos fia, Vince István II. főtörzsőrmesternek Vilmos Géza fia, Németh József IV. szakaszvezetőnek Mária Magdolna leánya, Kovács Lajos V. főtörzsőrmesternek György Miklós fia, Gulyás Sándor I. főtörzsőrmesternek Zoltán Sándor fia, Páncél János főtörzsőrmesternek Judit Ibolya leánya; a **szegedi V. kerületben:** Demeter Imre főtörzsőrmesternek Margit Mária leánya, Kálmár János főtörzsőrmesternek Dezső Károly fia, Csizsár Vendel őrzőrmesternek Irén Ibolya leánya, Takács János I. őrmesternek Éva Ibolya leánya, Bódi János főtörzsőrmesternek Valéria leánya, Magasházi Kálmán őrmesternek Kálmán József fia; a **miskolci VII. kerületben:** Lovász István törzsőrmesternek Mária leánya; a **kassai VIII. kerületben:** Lukács József főtörzsőrmesternek József László fia, Nagy Kálmán II. őrmesternek Kálmán fia; a **kolozsvári IX. kerületben:** Dobai Péter főtörzsőrmesternek Mária Erzsébet leánya, Sóstai István főtörzsőrmesternek Sándor fia. **Halálozás.** Mészáros József Rózsa leánya Kondoroson meghalt.

A Csendőrségi Lapok szerkesztőségében a következő csendőrségi könyvek kaphatók:

E-tábori rendszet. Ára a postaköltséggel együtt 2 P 90 f.

Csendőr-lexikon. Ára a postaköltséggel együtt 9 P.

Csak a **Csendőrségi Lapok** 25.342. számú postakaraképnévtári csekk számlájára történő befizetéssel rendelhetők meg.

Más könyv a szerkesztőségénél ezidő szerint nem kapható. Ha lesz, közöljük.

Brunnhuber

udvari és kamarai FÉNYKÉPÉSZ

BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 41. TELEFON: 134-176.

Művész kiváló fényképek, rajóképek, aquarell, olajfestmények, levelezőlapok, igazolványképek, külső felvételek

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól fogadunk el, hanem másoktól is, tizenöt hasábnál hosszabbat azonban csak előzetes megállapodással. — A közlemények fogalmassági átcsiszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlésnek és a kiegészítésnek jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot a papírlapnak csak egyik oldalára, felhasábolva és lehetőleg írógéppel kell írni. Olvashatatlan vagy névtelen kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratok sorsáról ebben a rovatban küldünk üzenetet. Vissza csak akkor küldjük a kéziratot, ha a szerző megcímezte és bélyeggel ellátott borítékot mellékel hozzá. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra fenntartjuk tulajdonjogunkat, beleegyezésünk nélkül tehát sem másutt közölni, sem utánnyomtatni nem szabad őket.

Közlemények különnyomatát a nyomda a szerződésben megállapított árszabás szerint készíti el.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jellegű legcélszerűbb kisebb helység nevére, vagy ötjegyű számot választani. Aki jellegű nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Levélben akkor sem válaszolunk, ha a beküldött bélyegget mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőr Lexikon” rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett leveleket nem terelünk szolgálati útra, írófükről és tartalmukról senikinek sem adunk fővillágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, az igazságügyi és a közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másoktól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, a rendőrség, a bíróságok, az igazságügyi és a közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 18 pengő, nyugállományú csendőrlégénység részére pedig évi 12 pengő. A legkisebb előfizetési idő: félén.

Az előfizetési díjat a „Csendőrségi Lapok” 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára kell befizetni.

Címváltozást mindenki maga köteles velünk közölni. Címváltozás bejelentésekor a nevet, rendfokozatot, a régi és az új címet pontosan és jól olvashatóan kell megírni.

Hadgyűrű. A gyűrűt annakidején Sasváry József Budapest, IV., Régi posta-u. 10. szám alatti műtővös készítette. Most katonai szolgálatot teljesít. Megkísérheti megrendelni közvetlenül a cégtől.

V. J. psz. tizedes, Tata. Sem Szolgálati Utasítás, sem Próbacsendőrök tankönyve nem kapható.

O. T. szakaszvezető, Körösladány. Szolgálati Utasítás nem kapható. Ha ismét megjelenik, lapunkban közölni fogjuk.

Gólyahír. A kéredezett címe Magyaránás.

K. M. I. szkv., Nagylucska. A kéredezett címe Debrecen, 16. feld. osztág.

K. S. ny. főőr, Bácskossuthfalva. Címe Budapest, XIV., Vízakna-u. 11.

Hadipótdíj. A H. M. úr f. évi augusztus 3-án kelt 60.484/eln. 2. i. — 1944. sz. rendeletével a hadipótdíj összegét f. évi augusztus hó 1-től felemelt állapotba hozta meg. Ennek őrmesteri rendfokozata után napi 2.50 pengő hadipótdíj illetékes. A hadipótdíj felemelt összegéről az egyes rendfokozatok szerint a rendelet táblázatos kimutatást közölt.

Kegyelet. A nemzet kegyelete a hátsországi ellenséges bombatámadások polgári áldozatait is hősi halottnak tekinti, bár ezeket a hivatalos szóhasználat nem sorolja a hősi halottak közé. Hősi halottnak ugyanis a hadműveleti területen kívül elhaltak közül — többek között — csak azt kell tekinteni, aki mint a honvédség kötelékében, úgyszintén a csendőrség, a rendőrség, a pénzügyőrség, vagy az állami erdészeti fegyveres személyzetben tényleges szolgálatot teljesítő, avagy mint levétkötelezettséget, légvédelmi szolgálatot, illetőleg közérdekű munkaszolgálatot teljesítő személy, a szolgálattal okszerű kapcsolatban ellenséges harc eszköz behatása folytán, vagy hatásának elhárításából kifolyólag, illetőleg más harci cselekmény következtében nyomban életét veszítette, vagy pedig olyan sebesülést, sérülést, vagy más egészségromlást szenvedett, amelynek közvetlen következményeképpen a háború megszűnésének napjától számított két év elteltéig meghalt. (L. f. évi július hó 5-én kelt 2720/1944. M. E. sz. rendelet 2. §-át, 171/1944. sz. B. K.) A bombatámadás következtében meghalt, de az itt felsoroltak körébe nem vonható személyek után a hátramaradottak részére, a H. M. úr nem ad ki olyan értesítést, amelynek alapján a halotti anyakönyvben „A hazáért hősi halált halt” megjelölés bejegyzésének van helye.

1941/42. Az 1941/42. évi német téli hadjárat emlékérmét annak idején megkapták mindazok, akik jogosultságot szereztek rá. On valószínűleg nem tartozott ezek közé. Ha az adományozás iránti kérelme indokolt, azt írásban, szolgálattal uton felterjeszheti volt csapatfőparancsnokokhoz. Megjegyezzük azonban, hogy az emlékérmét a német parancsnokság saját hatáskörükben adományozták s ezért igényjogosultságának elbírálása is csak ott történhetne meg, viszont erre — többek között az azóta eltelt hosszú idő miatt is — aligha van lehetőség.

Gondok. A menyasszony édesapja a kelengye-anyag kiutalására vonatkozó írásbeli kérelmével esetleg személyesen is jelentkezhett a Közellátásügyi minisztérium Textil-központjában (Budapest, Paulay Ede-utca 52. sz.), ott majd megkapja a további útbaigazítást.

Vfdosfa. Annak a kérdésnek tisztázásához, hogy a lakásbérlő a háztulajdonos fiálma ellenére is tarthat-e baromfit az udvarban, mindenekelőtt a bérleti szerződés az irányadó. Ha a háztulajdonos a bérleti szerződésben kikötötte ezt a fiálmat, joga van a baromfitartást megtiltani, ellenkező esetben azonban nem tehet semmit ellene. Amennyiben az érdekelt bérlő a bérbeadó felszólalása előtt is tartott baromfit s a bérbeadó az ellen 30 napon belül nem tiltakozott, most már nem tiltathatja meg a baromfitartást, hacsak erre különös indoka nincs.

Vitakozók. Az 1928. XL. t.-c. 1. §-ában foglaltak szerint azok a nyugállományú csendőregények, akik 60. életévüket betöltötték s magáncégnél történt alkalmazásuk után járó

papíráru, papíracsokó és gyógyszerészeti papíráruk gyára
Budapest, VI., Ó-utca 37. Tel.: 123-079

Villamossági Részvénytársaság
BUDAPEST, VI., Teréz-körút 34.

fizetésük alapján OTI. betegsegélyezési járulék fizetésére kötelezettek, öregségi és rokkantsági biztosítási járulékot is kötelesek fizetni. Az idézett törvény 39. §-ában foglaltak szerint az öregségi járadékra nézve a várakozási idő 400 járulékhét (8 év), míg a rokkantsági járadékra nézve 200 járulékhét (4 év). Azoknak a nyugállományú csendőregényeknek tehát, akik 2—3 évi alkalmazásuk után teljes munkaképtelenségük miatt alkalmazásukból kilépnek, az említett járadékok közül egyikre sincs igényük.

Patvarc. 1. Az 1943. évi 10. sz. Cs. K.-el kiadott új előléptetési szabályzat 7. pontja szerint csak az alhadnagyok és főőrszörmesterek sorolnak rangsorba és pedig külön-külön rendfokozat és szakma szerint. A nem rangsorolt tiszt-helyettesek (törzsőrmesterek és őrmesterek) egymás közötti rangviszonyát az előléptetési szabályzat 8. pontjában foglaltak szerint kell meghatározni. Ezeknél előnyt csak az őrsparancsnok-iskola elvégzése jelent, amíg a többi törzsőrmestereknél és őrmestereknél tekintet nélkül arra, hogy végeztek-e valamilyen szaktanfolyamot vagy sem. — 1. az előléptetési nap, 2. a jv. iskolában elért eredmény, 3. az életkor sorrendben való megállapítása és egybevetése útján kell a rangviszonyt megállapítani. — 2. A kalapzslinór színe és anyaga tekintetében nincs különbség számvivő tanfolyamot végzett és a többi tiszt-helyettesek között.

Győzünk. A Tűzkereszt odaítélése szempontjából hősi halottnak csak azok a polgári személyek tekinthetők, akik a hadműveleti területen bármely okból kifolyólag az ellenséggel szemben fegyverrel a kezükben harcoltak és ennek következtében elesetek vagy ez alkalommal kapott sebesülésebe belehaltak. (L. a 41/1942. sz. Cs. K.-ben megjelent 41.243/eln. 8. e. — 1942. sz. H. M. körrendelet II. fejezetének 9. pontját.) Ellenséges bombatámadások polgári áldozatait, illetve azok hátramaradottait tehát nem kaphatják meg a Tűzkeresztet.

Szabolcsi. A költségekről szóló nyugtlak, számlák, stb. felterjesztésével szolgálattal uton kérheti segély engedélyezését a B. M. úrtól. Olvassa el f. évi július 15-1 számunk 458. oldalán „Levente” jellegű üzenetünket.

T. J. őrm. neje, NB. Terhességi segély engedélyezésére a csendőrségnél nincs mód. (A CSERBA-szolgáltatással közötti is a gyermekágyi — és nem terhességi — segély szerepél.) Amíg férje tábori csendőri szolgálatot teljesít, a honvédség részesíti ellátásban. Anyagiak tekintetében csak akkor tudnánk felvilágosítást adni, ha megírta volna, hogy férje tényleges állományú csendőre, vagy sem.

S. A. szkv. Jelentse kérelmét a területileg illetékes honv. kiegészítő-parancsnokságnál.

Csendőrményasszony. Sajnáljuk, erre mi sem adhatunk tanácsot. Belátása szerint kell cselekednie, de abban igazat adunk Önnek, hogy a hivatalos útra terelés a dolog lényegén nem változtat.

KÉZIRATOK, FÉNYKÉPEK.

P. I., Bihartorda. Ugyes nyomozás volt. Átfésülve alkalomlag hozzuk. Kérjük ritkább sorközzelel írni, mert így lehetetlen a javítás.

Cs. L., Szaniszló. A szolgálattal szerzett tapasztalatok ismertetését mindig szívesen fogadjuk. Ön a les helyének megválasztását és elfoglalását igyekezett néhány tanulságos esettel kapcsolatban ismertetni, de éppen arról nem ír, ami a legfontosabb: hogy tartották meg akkor a lest, amikor végül is eredményt értek el s mik voltak előzőleg a les-tartásnál azok a hibák, melyek miatt hiába töltötték el hosszú órákat a lest tartó járőrök.

P. J., Kolozsvár. Rövidebbre fogva közölni fogjuk.

Láblizzadásnál használjon Molnár-féle Sudoránt
Bővebb leírás a Cs. L. márc. 1-1 számában

K. L., Ungvár. Igen éles, jó képek. Esetleg hasznát vehetjük. Az állatkerti erőtelettel beállítású.

T. J., Újvidék. Jó képek, bár némelyik kissé homályos. Egyikét alkalomlag közöljük.

Megfejtések.

I.

Nemes verseny

című pályázatunk eredménye (Csendőrségi Lapok 12/1944.) az 1943. október 1-től 1944. március 31-ig terjedő időre:

1. Gergey Károly főtörzsőrmester (Keszthely) 14 egyént fogott el, ebből 1 katonaszökevény, 2 az őrsállomáson letelepedett volt. (Verseny pontszáma 17.)

2. Mészáros András őrmester (Várörja) 9 egyént fogott el. (Pontszám 9.)

3. Bakó Ignác szakaszvezető (Várörja) 6 egyént fogott el. (Pontszám 6.)

4. Vítás József főtörzsőrmester (Várörja) 5 egyént fogott el. (Pontszám 5.)

5. Papp III. őrmester (Máramarossziget) 5 egyént fogott el. (Pontszám 5.)

6. Barabás Béla szakaszvezető (Várörja) 5 egyént fogott el. (Pontszám 5.)

7. Kiss Sándor II. őrmester (Balatonfüred) 3 egyént fogott el, ebből 2 katonaszökevény volt. (Pontszám 5.)

8. Nagy Béla szakaszvezető (Várörja) 4 egyént fogott el. (Pontszám 4.)

9. Berki András szakaszvezető (Rajka) 3 egyént fogott el, ebből 1 katonaszökevény volt. (Pontszám 4.)

10. Lehoczki János szakaszvezető (Tószeg) 2 egyént fogott el, ebből 2 katonaszökevény volt. (Pontszám 4.)

A felsoroltakon kívül több bajtársunk jelentette még be 2—2 körözött egyen elfogását. Mecsei Pál őrmester (Felsőszentiván) 2 körözött katonaszökevényt fogott el. Sorshúzás útján jutott a 10. díj Lehoczki János szakaszvezetőnek.

Külön elismerést érdemel a várörjai őrs legénysége, melynek 5 tagja részesült jutalomban igen eredményes munkálkodásáért.

A „Nemes verseny”-t rövidesen újból meghirdetjük. Addig jó munkát!

Az 1—5. alatt felsoroltaknak 60, a 6—10. alattiaknak 40 pengő jutalmat adtunk.

II.

A 12/1944. Csendőrségi Lapokban II. pontként meghirdetett pályázatra (utólag kiderített bűncselekményekből leszürt tanulságok) kevés leírás érkezett be s ezeknek is egy része nem felelt meg a pályázat feltételeinek. Ezért a pályázatot megismételjük, mert értékesíteni akarjuk azt a sok hasznos tanulságot, melyet bajtársaink a pótnyomozások során fáradságos munkával szereztek.

Határidő: 1944. szeptember 15.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
BENEDEK MIHÁLY alezredes.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.
Felelős: György Aladár igazgató.

A honvédelmi miniszter úr 115.789/eln. 20. — 1942. szám alatt kiadott takarékpénztári rendeletében az életbiztosítási és ésszerű takarékpénztári minősítést.

A Nyugállományú Katonatisztek Országos Szövetsége („NYUKOSZ”) a tényleges szolgálatot teljesítő és nyugállományú bajtársaink részére a háborús vonatkozásokra is kiterjedő

KATONAI TAKARÉKBIZTOSÍTÁSI AKCIÓT

szervezett, melynek lebonyolításával az általa alapított Turul Magyar Országos Biztosító Részvénytársaság (Budapest, VI., Anker-köz 4., félemelet) bízza meg.

A szociális családvédelmi célzatú csendőrléti szempontból fontos akcióról az 1942. évi 9. számú „Csendőrségi Közöny” adott értesítést.

Tichler János
MAGYAR-SIEMENS-MŰVEK
Villamossági Részvénytársaság
BUDAPEST, VI., Teréz-körút 34.

HANGYA ÉRTED DOLGOZIKI
MAGAD ÉS CSALÁDOD
ÉRDEKÉBEN TÁMOGASDI

A Csendőrlegénységi Ellátásban Részesülők Betegsegélyző Alapja (CSERBA) szolgáltatásainak újabb szabályozása.

(Folytatás.)

Háziorvos választás.

12. §.

(1) Az igényjogosultság megnyílásával a családfő köteles háziorvost választani. Új háziorvost kell választani akkor, ha a háziorvosi jogviszony a 13. §-ban említett valamelyik ok következtében megszűnik.

(2) A háziorvost az igényjogosult családfő szabadon választhatja az orvosi névjegyzékbe felvett háziorvosok közül. Ha a családfő által a választani kívánt orvos nem szerepel az orvosi névjegyzékben, felvételét a 11. §. (2) bekezdésében foglaltak szerint a belügyminisztertől kell kérnie.

(3) Az igényjogosult családfő más községben (városban) lakó CSERBA háziorvost nem választhat, kivéve azt az esetet, ha a más helységben lakó orvos az igényjogosult lakásáról könnyebben elérhető.

(4) A családfő által választott háziorvos a családtagoknak is háziorvosa. Külön háziorvost a családtagok csak a 44. §. (5) bekezdésében megjelölt esetben választhatnak.

(5) A háziorvos választás a családfőnek az orvossal történt megállapodás után válik véglegessé. A megállapodást írásban, az 1. számú melléklet szerint kell megkötni. Az őrlepet az igényjogosult családfő a nyilvántartó csendőrsztyá (központi) gazdasági hivatalától díjmentesen igényelheti. A megállapodást az igényjogosult családfőnek a belügyminiszterhez postai úton — ajánlottan — haladéktalanul fel kell terjesztenie és a feladóvevényt gondosan meg kell őriznie. Az orvosi névjegyzékbe-már felvett háziorvossal kötött megállapodást a belügyminiszter tudomásul veszi. Erről azonban sem a családfőt, sem a háziorvost külön nem értesíti.

(6) A választott háziorvos mindaddig háziorvosa marad a családfőnek (családtagnak), amíg a háziorvosi jogviszony a 13. §. értelmében meg nem szűnik.

(7) Ha az orvosi névjegyzékbe felvett háziorvos egyik községből a másik községbe költözik, ezt a körülményt az időpont (év, hó, nap) és az új lakóhely megjelölése mellett — az orvosi névjegyzék helyesbítése végett — a belügyminiszternek bejelenteni tartozik.

Háziorvosi jogviszony megszűnése.

13. §.

(1) A családfő és a háziorvos között a háziorvosi jogviszony megszűnésére az alábbi bekezdésekben foglalt rendelkezések az irányadók.

(2) Rendes felmondás folytán a naptári év végén szűnik meg a jogviszony, ha azt mindkét fél egyetértőleg vagy külön az egyik fél egyoldalúlag december hó 31-ig felmondja. Rendes felmondást megindokolni nem kell. A felmondás csak úgy tekinthető hatályosnak, ha azt a felmondó a belügyminiszternek bejelentette és egyoldalú felmondás esetén a másik féllel a fenti időpontig közölte.

(3) Rendkívüli felmondással akkor szüntethető meg a jogviszony, ha bizonyos körülmények a háziorvosi

jogviszony megszüntetését kívánatosá teszik. Ez esetben az igényjogosult családfő vagy a háziorvos a jogviszonyt két heti felmondási idővel megszüntetheti. A rendkívüli felmondást meg kell indokolni és azt — a másik féllel való közléssel egyidejűleg — a belügyminiszternek be kell jelenteni. A felmondás csak akkor válik joghatályossá, ha azt a belügyminiszter tudomásul veszi.

(4) Az igényjogosultnak vagy az orvosnak más községbe (városba) való átköltözködése folytán a háziorvosi jogviszony az átköltözködés napján szűnik meg. Ugyanazon községben (városban) való lakásváltoztatás esetén a jogviszony csak akkor szűnik meg, ha ezt úgy a háziorvos, mint a családfő kifejezetten kívánja.

(5) A háziorvosnak az orvosi névjegyzékéből törlése folytán a jogviszony azon a napon szűnik meg, amelyen a törlést az érdekeltek tudomására hozták.

(6) A családfő vagy a háziorvos elhalálása esetén a háziorvosi jogviszony az elhalálozás napjával szűnik meg.

(7) A belügyminiszter, a családfő és a háziorvos között létrejött jogviszonyt a körülmények mérlegelésével minden indokolás nélkül bármikor megszüntetheti.

(8) Ha a háziorvosi jogviszony említett okok miatt megszűnt, az igényjogosult családfő új háziorvost választani és azt a belügyminiszternek bejelenteni köteles. Aki saját hibájából háziorvost nem választ, a CSERBA szolgáltatásait nem veheti igénybe.

A háziorvosi tiszteletdíjak.

14. §.

(1) A háziorvos az általa kezelt családfő és családtagok háziorvosi teendőinek ellátásáért tiszteletdíjban részesül.

(2) A háziorvosi tiszteletdíj összegét időközönként a belügyminiszter állapítja meg és az Országos Orvoskamarai Közlönyben közzéteszi.

(3) A háziorvosi tiszteletdíj annak a hónapnak 1-étől esedékes, amelyik hónapban a háziorvos a családfővel megállapodást kötött, illetőleg a háziorvos választásra vonatkozó írásbeli megállapodást aláírta. A keltezés olvashatatlansága vagy hiánya esetén a feladás helyén lévő postahivatal bélyegzőjének kelte az irányadó.

(4) A háziorvosi tiszteletdíjra való igény annak a hónapnak a végével szűnik meg, amelyik hónapban a családfő és a háziorvos között lévő jogviszony megszűnik.

(5) A háziorvosi tiszteletdíjakat az érdekelt háziorvosok részére a belügyminiszter naptári félévenként utólagosan utalványozza.

Szakorvosi ellátás.

15. §.

(1) Az igényjogosultak, mint bejáró betegek igénybevehetik a honvéd egészségügyi intézetek (kórházak) szakorvosi rendeléseit (16. §.).

(2) Az igényjogosultak az állami, törvényhatósági, községi és egyesületi tüdő- és nemibeteg gondozó intézetekben ingyenes vizsgálatban és gyógykezelésben részesülnek (17. §.).

(3) Kedvezményes szakorvosi ellátás céljából az igényjogosultak — háziorvosuk írásbeli megkeresésére és szakorvosi utalvány ellenében — az orvosi névjegyzékbe felvett bármelyik szakorvost igénybevehetik. (18. §.).

Szakorvosi ellátás a honvéd egészségügyi intézetekben.

16. §.

(1) A honvéd egészségügyi intézetekbe (kórházakba) bejáró igényjogosult betegek részére a szakorvosi rendelés idejét a helyi viszonyoknak megfelelően az intézet (kórház) parancsnoka állapítja meg. A bejáró betegek a honvéd egészségügyi intézetekben (kórházakban) orvosi vizsgálat és kezelés végett háziorvosi megkeresés nélkül jelentkezhetnek.

(2) A honvéd egészségügyi intézetekbe (kórházakba) bejáró betegek gyógykezelését a „H. 2. Egységügyi Szolgálati Utasítás a m. kir. honvéd egészségügyi intézetek számára” I. részének 42. §-a szabályozza. A szakorvosi rendelésért fizetendő díjak (ambuláns jegy) mértékét a honvédelmi miniszter állapítja meg. A bejáró beteg a vizsgálathoz, kezeléshez felhasznált gyógyszer, fertőtlenítőszer és kötszer árát megtéríteni köteles.

(3) A honvéd egészségügyi intézetek (kórházak) betegosztályait és szakorvosi rendeléseit a 2. számú melléklet tünteti fel.

(4) A honvéd fogászati rendelők az igényjogosultak fogainak szakszerű kezelését, pótlását, továbbá a száj és állcsontok operatív és konzervatív kezelését végzik a részükre erre vonatkozólag a honvédelmi miniszter által kiadott egységes árjegyzék alapján a csendőrség részére megállapított kedvezményes térítési díjak ellenében. A térítési díjat és az esetleg felhasznált anyag árát az igényjogosult készpénzben tartozik kifizetni a honvéd fogászati rendelőkben. Ilyen költségek megtérítése — a 36. §-ban említett segélykérelmen felül — a CSERBA-tól nem kérelmezhető.

(5) A honvéd egészségügyi intézetek (kórházak) által végzett vegyi, serológiai, bakteriológiai, röntgen- stb. vizsgálatokért, valamint röntgen-, kvarc- és diathermiás kezelésekért az intézet (kórház) az igényjogosulttal szemben a honvédelmi miniszter által megállapított árakat számítja fel. Amennyiben az egy családhoz tartozó igényjogosultak egy naptári éven belül ezen a címen 3 pengőt vagy ennél nagyobb összeget fizettek ki a fenntartó intézeteknek (kórházaknak), úgy a kifizetett összegnek a CSERBA terhére történő elszámolását a családfő kérelmezheti.

(6) Az (5) bekezdés értelmében a megtérítés iránti kérelmet legkésőbb a vizsgálatokat (kezeléseket) követő év február 15-ig kell közvetlenül a belügyminiszterhez előterjeszteni. A kérelemhez csatolni kell a honvéd egészségügyi intézet (kórház) által kiállított számlát, melyen a vizsgálatért, (kezelésért) kifizetett összeg részletezve van.

Szakorvosi ellátás a tüdő- és nemibeteg gondozó intézetekben.

17. §.

(1) Az állami, törvényhatósági, községi és egyesületi tüdő- és nemibeteg gondozó intézetekben vizsgálat céljából az igényjogosult betegek — a háziorvos igénybe-

vétele nélkül — közvetlenül jelentkezhetnek, ahol a szükséghez képest díjmentes szakkézelésben is részesülnek. Ha a háziorvos már előzőleg megállapította, hogy az igényjogosult beteg szakkézelésre szorul, a háziorvosnak az intézethez címzett és a kezelésre vonatkozó írásbeli kérelmet is be kell az intézetnél mutatni.

(2) A kezelés alatt felhasznált gyógyszert az igényjogosult beteg a saját költségén tartozik beszerezni.

(3) Azokat a vegyi, serológiai, bakteriológiai, röntgen- stb. vizsgálatokat, amelyekre a gümőkór, illetve nemibetegség megállapításához vagy kizárásához szükség van, az állami, törvényhatósági, községi és egyesületi tüdő- és nemibeteg gondozó intézetek díjtalanul végzik.

CSERBA szakorvosok igénybevétele.

18. §.

(1) Szakorvosi ellátás céljából az igényjogosultak — a 16. és 17. §-ban szabályozott ellátáson felül — az orvosi névjegyzékbe felvett bármelyik szakorvoshoz fordulhatnak. Az orvosi névjegyzékre vonatkozó rendelkezéseket a 11. §. (2) bekezdése tartalmazza:

(2) A szakorvosi rendelés — az elsősegélynyújtás esetét kivéve — a háziorvos írásbeli megkeresésére történik. Ha a szakorvos a beteget rendelőjében kezeli, úgy minden egyes kezelésnél egy darab, ha pedig a beteget a lakásán kezeli, úgy látogatásonként két darab szakorvosi utalványt kell előzetesen a szakorvosnak átadni.

(3) A szakorvosi ellátásért az igényjogosult a szakorvost külön nem díjazza. Az igényjogosult a szakorvosnak az általa felhasznált anyagok (gyógyszer, kötszer stb.) önköltségi árát megtéríteni tartozik.

(4) Ha az igényjogosult a nappali órák alatt sürgősen hívja a szakorvost, abban az esetben — amennyiben azt a szakorvos kívánja — megtéríteni köteles a szakorvosnak a beteg kívánsága folytán felmerült kiadásait (pl. fuvarköltséget). A szakorvosnak éjjeli órákban történt igénybevétele — az elsősegélynyújtás esetét kivéve — nem tartozik a CSERBA szolgáltatásai közé. Éjjeli óráknak október hó 1-től március hó 31-ig terjedő időtartam alatt az este 8 és a reggel 7 óra közötti időt, április 1-től szeptember hó 30-ig terjedő időtartam alatt pedig az este 9 és a reggel 6 óra közötti időt kell tekinteni.

(5) A CSERBA fogszakorvos igénybevétele esetén egy darab kedvezményes szakorvosi utalvánnyal díjazandók: az egy ülésben végzett vizsgálat, foghúzás, nyakkezelés, vérzéscsillapítás, fogköpeltávolítás, kisebb ínyműtét, tályognyitás, két darab utalvánnyal díjazandó a rendesen két ülésben végzett fogömés. A többszöri beavatkozást igénylő gyökérkezeléseknél az ülések számától függetlenül öt darab kedvezményes szakorvosi utalványt kell átadni a szakorvosnak. A CSERBA a felsoroltakon és a műfogorv készítésén (36. §.) kívül végzett egyéb fogászati munkálatért és anyagért az igényjogosultak részére segélyt nem ad. Ilyen költségek a fogszakorvossal való magánmegállapodás szerint az igényjogosultat terhelik.

(Folytatjuk.)